

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės
SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 46 Tel. South Boston 52015.

South Boston, Mass., Lapkričio (November) 22 d. 1918 m.

Metai V.

ALTS. Seimui praėjus.

SIS-TAS IŠ ALTS. PENKTOJO SEIMO.

Penktasai Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Seimas užsibaigė. Jis tęsėsi 14, 15 ir 16 dd. šio mėnesio So. Bostone. Delegatus prišuntė ALTS. kuopos iš šių kolonijų: Brooklyn, N. Y., New Haven, Conn., Waterbury, Conn., Cleveland, O., Lowell, Cambridge, Montello, Mass., Lawrence, Mass., Newark, N. J., So. Boston, Mass. Nuo Centro Valdybos dalyvavo pirm. S. E. Vitaitis, kasierius J. Ambraziejus, Apšvietos kom. R. Karuža ir J. Sekevičius, sekr. K. Jurgelionas, reviz. kom. narys P. Kazlauskas ir gana daug svečių. Dvi dienas ALTS. Seimo posėdžiavo dalyvavo nenuilsantis tautinės lietuvių sąmonės budintojas Dr. J. Šliupas.

Visos Seimo sesijos ėjo labai gyvai: pasišventimo, energijos, gerų minčių ir projektų delegatuose bei delegatėse netrūko. Tautinė daug prakilnaus darbo mūsų tautinėje dirvoje, padaryta daugybė svarbių nutarimų, atsiminta visos prakilnios lietuvių įstaigos ir badaujantieji mūsų viengėčiai Lietuvoje.

Visi Seimo darbai ir nutarimai bus matyti iš protokolo, kuris tilps sekančiame "Sandaros" numeryje.

Sis Seimas pasibaigė pasekmingiau, negu tulų buvo tikėtasi. Jame galutinai tapo sutvarkyta Amerikos Lietuvių Tautinės Tarybos klausimas ir kitos mūsų įstaigos. Daug laiko buvo pašvęsta apkalbėjimui Lietuvos Nepriugulmybės Fondo reikalų, už kurio veikimą A. LT. Sandara neša atsakomybę. Šios prakilnios įstaigos reikalai taip pat galutinai sutvarkyti, padarant tulas reformas.

Štai kiek aukų į ALTS. penktąjį Seimą del LN. Fondo atsiuntė garbės verti Amerikos lietuviai:

Racine, Wis. sandariečiai prisuntė:

Ant. Darkintas \$5.00
M. Kasparaitis 5.00

ALTS. 35-ta kuopa 10.00

Uolus Lietuvos reikalų rėmėjas gerbiamas Antanas Ivaškevičius (real estate biznierių iš So. Bostono) į ALTS. Seimą prisuntė LN. Fondui auką sumoje \$100.00

Gi New Haven, Conn. tautiečiai štai kokią auką į ALTS. Seimą del LN. Fondo prisuntė:

ALTS. IV Apskr. \$40.00

Tėv. Myl. 14 kp. 10.00

Kaz. Makarevičius 25.00

Franas Cibulskas 25.00

Juozas Butkus 25.00

Jonas Maselunas 10.00

Juoz. Noburaitis 10.00

Klem. Saikus 10.00

Simonas Cvirka 10.00

Mot. Vokietaitis 5.00

Sim. Lionika 5.00

Petr. Milušionas 5.00

Juozas Kazokas 5.00

Vincas Alksninis 2.00

Ant. Simanaukas 1.00

Jurgis Zapauskas 1.00

Kaz. Šoliunas 1.00

Zinomas Bostono sandariečiai p. K. Vileišis, paaukavo 10.00

Geras Lietuvos reikalų rėmėjas p. Antanas Naujokaitis paaukavo \$5.00

Apart to visiems žinoma "Bilijoninė Lietuvių Šventakuprių Partija" iš Brooklyn, N. Y. į Sandaros Seimą atpyškino ilgoką laišką ir money orderį del LNF. ant \$6.17.

Taigi viso į ALTS. Seimą del Lie. Nepr. Fondo atplaukė \$331.17

Sis Sandaros Seimas atsimavo neišpasakytai svarbiame laike, t. y. į kelias dienas po paskelbimo visapasaulinės karės pabaigos. Ir kaip besirūpinanti Lietuvos laisve ALT. Sandara šiame Seime dą kartą tapo pripažinta reikalingiausia ir vyriausia Amerikos lietuvių politinė organizacija. Išnešta obalsis, kad kas brangina Lietuvos žmonių laisvę, kas brangina demokratybės idealus, — tas privalo susigyventi su ALTS. tas turi stot į sandariečių — kovotojų už Lietuvos laisvę eiles.

Sis Seimas atrado, kad vien gerais norais remiama ALTS. negalėtų savo užduočių tinkamai atlikti: A. LTS. veikimui reikia ir materialės paramos, kuria labai lengvai gali suteikti tie lietuviai, kurių širdyse dega Lietuvos meilės jausmas.

Sujudinantį visus Amerikos lietuvių pavyzdį parodė nenuilstantis mūsų tautos pionierius, gerb. Dr. J. Šliupas, kuris iš aprubežiuoto savo turto ALTS. reikalams paaukavo \$100.00

Daktaro J. Šliupo pavyzdį pasekė ponia Ona Ramanaušienė, delegatė iš Lawrence, Mass., kuri pasitarus su savo sergančiu vyru, daug lietuvių tautiniame judėjime pasišventusiu tautiečiu, ponu Antanu Ramanau-

sku taipgi užtikrino \$100.00 (Čekis ant \$100.00 nuo gerb. Ramanauškų jau gauta Red).

Gi neseniai pradėjusis dalyvauti lietuvių judėjime bankierius Juozas Kavaliauskas į ALTS. Seimą atsiuntė pasveikinimą su auka \$100.00.

Nenuilstantis lietuvių visuomenės veikėjas p. Kazys Makarevičius iš New Haven, Conn. atsiuntė ALTS. Seimui pasveikinimą su auka \$5.00

ALTS. kuopa iš Cambridge, Mass. atsiuntė pasveikinimą su auka \$10.57

ALTS. kuopa iš Baltimore, Md. atsiuntė pasveikinimą su auka \$7.50

Gerb. Dr. A. M. Bacevičius iš Elizabeth, N. J. prišuntė pasveikinimą su auka \$25.00

R. Adžgauskas 15.00

Geras sandariečiai, p. K. Semaška iš Rochester, N. Y. pasveikinimą su auka \$5.00

Gerbiamas S. Jurska, lietuvis kareivis iš Texas valstijos atsiuntė pasveikinimą su auka \$10.00.

Kadangi prakilnų ALTS. veikimą materialiai remia, net save apsunkindami, ir tie žmonės, kurie ypatingu darbu prisideda prie ALTS. idealų skleidimo, tat tiesiog butų nuodemė mūsų piniguočiams ir visiems galintiems materialiu parėmimu prisidėti, jeigu išgirdę šio Seimo nutarimus jie to nepadarytų.

ALTS. gerbia visus, kurie tik skaito save lietuviu, bet kad ta pagarba butų labiau pamtuota tat mūsų gerbiami didvyriai savo darbais ją privalo sustiprint. O kuomet mūsų darbuose bus vienybė, tuomet apsiereikš ir tveriančių mūsų darbų galybė.

Kadangi kareivi pasibaigus ALTS. veikimas žymiai padidėjo ir kadangi ALTS. umai turi išmokėt spaustuviės mirtgičius tat matydami tą svarbų reikalą sudėjo aukas dą ir šie delegatai:

S. E. Vitaitis \$25.00

Pijus Norkus 20.00

J. Ambraziejus 25.00

K. Norkus 5.00

Taigi viso laike Seimo ALTS. reikalams suplaukė \$453.07.

Seimo pirmininku buvo J. Ambraziejus, vice-pirm. St. Mockus. Pirmuoju sekretorium K. Norkus, antroju K. Jurgelionas.

Centralinė ALTS. valdybon sekantiems metams išrinkta: pirm. — V. K. Račkauskas; vice-pirm. A.

Martus; kasier. — K. Jurgelionas; sekretorium ir administratorium išrinktas S. E. Vitaitis; kasos globėjai — J. Sekevičius ir A. Makarevičius, red. — K. Norkus.

Visų trijų Seimo dienų vakarai praleista kuopukiausiai: pirmą vakarą buvo puiki vakarienė, antrą — Dr. J. Šliupo ir St. Vitaičio prakalbos, trečią — "Gabišos" draugija po komp. M. Petrausko vadovyste pastatė "Užburtą Kunigaikštį".

ALTS. organe prisizadėjo bendradarbiauti daug žymių mūsų literatinių pajiegių, jų tarpe ir gerb. Dr. J. Šliupas.

Pažymėti šiame rašte dalykai turi sujudint kiekvieną lietuvi, o kuomet visi tautos reikalus atjaus ir rems juos, tuomet savo darbo vaisiais mes galėsime pasidžiaugti ir užsipelnysime padėką nuo vargstančių savo brolių Europoje.

Kastantas Norkus, Seimo sekretorius.

Seimo sekretorius.

Karės žinios.

KAIZERIO PLANAI.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Nov. 20, as required by the act on October 6, 1917.

Potsdamo kareivių ir darbininkų tarybos komitetas sužinojo, kad ex-kaizeris bando sugrįžti Vokietijon, kadangi bijosi kas-kart vis didėjančių riaušių Hollandijoje. Berlio Lokal Anzeiger rašo, buk kaizeriui bus leista sugrįžti.

Princas Eitel Frederich, buvusio kaizerio sunus, kreipėsi prie savo draugų Potsdamo garrisono, kad jie ištikimai tarnautų naujai Vokietijos valdžiai.

TARP WASHINGTONO IR PARYŽIAUS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Nov. 20, as required by the act on October 6, 1917.

Washingtono valdžia dabar jau tiesioginiu budu telegrafo pagelba susikalba su Amerikos ambasada Paryžiuje. Washingtonas nuo Paryžiaus stovi atstu 3990 mylių ir per tą tolumą prezidentas kuomet tik nori, kalbasi su savo pasiuntiniais.

PASKIRTAS MINISTERIS

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Nov. 20, as required by the act on October 6, 1917.

Vokietijos vidur. valstybės reikalų ministeriu tapo paskirtas Hugo Preuss.

EXTRA! ANGLAI PRIPAŽINO LATVIŲ ATSTOVUS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Nov. 20, as required by the act on October 6, 1917.

Christian Science Manitor Londono biuras praneša, kad Anglijos valdžia išreiškė savo sutikimą pripažinti Latvių Tautinę Tarybą. Ta taryba pripažįstama kaip laikinoji Latvijos valdžita, kol atšibus taikos konferencija. Anglijos valdžia priėmė poną Heirovis, kaip dabartinės latvių valdžios atstovą.

NAUJA BAVARIJOS TVARKA.

Vokietijos bevėlinis telegramas pranešė, kad Bavarijos valdžia pasiskelbė atskirą nuo Vokietijos, naują tvarką.

ORGANIZUOJAMA "SPARTACUS" PARTIJA.

Iš Amsterdamo pranešama, kad Berlio "Spartacus" socialistų grupė bus organizuojama ir auginama į didelę partiją. po vadovyste Dr. Karlo Liebknecht'o ir Rosa Luxemburg.

MOTERIS REIKALAUJA VIETOS PRIE TAIKOS KONFERENCIJOS STALO.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Nov. 20, as required by the act on October 6, 1917.

Pildantysai Massachusetts moterų sufragisčių asociacijos komitetas pereitame ketverge nubalsavo kreipties prie prezidento Wilsono, idant jis prigelbėtų moterims gaut vietas su sprendžiamu balsu prie taikos konferencijos stalo.

SENATAS PRIEMĖ PROHIBICIJOS AKTĄ.

Pagal naujai priimtą prohibicijos aktą išeina, kad jeigu prezidentas jį patvirtins, tat nuo 30 d. liepos 1919 m. Amerikoje nebus galima išdirbinėti jokių svaiginančių gėrimų. Taipgi bus uždrausa gabent Amerikon svaigalai ir iš kitų šalių.

TOKOY NUTESTAS MIRTIN.

Iš Amsterdamo pranešama, kad Berlio laikraščiai rašo, jogei buvusis suomių premjeras Tokoy nuteistas mirtin. Tokoy buvęs bolševikas paskiaus griežtai išėjo prieš bolševikų taktiką. Tokoy prasišalino, nepateko į leniško teismo rankas.

PROFESORIUS MASA- RYK IŠRINKTAS ČECHO- SLOVAKŲ RESPUBLI- KOS PREZIDENTAS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Nov. 20, as required by the act on October 6, 1917.

Tautinė Čecho-slovakų taryba Čecho-slovakų respublikos prezidentu išrinko profesorius Masaryk. Pastarasai šiomis dienomis išvažiuoja į Bohemiją.

LOWELL, MASS.

Statoma dvi operettės.

Karei pasibaigus kiekvienos kolonijos lietuviai subruzdzo rengti įvairiausias pramogas ir pasilinksminimus. Vietinė 49-ta ALTS. kuopa susitarė su muzikale lietuvių dr-ja "GABIJA" iš Bostono, kuri atvyks į mūsų koloniją lapkričio 28 d. drauge su kompozitorium M. Petrausku ir pastatys vienus iš puikiausių lietuvių kalboje veikalus "Kaminakreti su Malunininku" ir "Lietuvišką Milijonierius".

Teatras prasidės 6 v. v. lenkų salėje, 6 Coburn st.

Tai dą pirmą kartą mūsų koloniją atlanko gabiausiai Amerikos lietuviai artistai.

Kas gyvas į teatrą!
Tėvynės Mylėtojas.

Komp. M. Petrauskas prašo mūsų pranešt, kad jisai per žiemą koncertų nedarys niekur toliau, kaip tik Bostone ir jo apielinkėse. Užmanytus rudenyje jo koncertus pertraukė epidemija, o dabar sulaiko jį pozityvis darbas ant vietos. Komp. M. Petrauskas pasakė, kad jis stengsis visomis pajiegomis prirengt kiek galint daugiau muzikų, o ypač dainininkų ir dainininkų, delto tai ir žada but L. M. Konservatorijoj ir neatsitraukt — mokinti visus tuos, kurie tik išreiškia norą Muzikos Mene įgyt patyrimą ir žinijos.

ALTS. C. Vald. adresai.

Pirm. — S. E. Vitaitis, 307 W. 30 st., New York, N. Y.

Vice-Pirm. — V. Ambrazievičia, 178 Ferry st., Newark, N. J.

Susin. Sekret. — K. Jurgelionas, 366 W. Broadway, S. Boston, Mass.

Fin. Sekret. — J. Sagevičius, 583 Hollister av., Bridgeport, Ct.

Kasierius — J. Ambraziejus, 168 Grand st., Brooklyn, N. Y.

Redaktoriai:
V. Daukšys, 249 W. 127th st., New York, N. Y.

Kastantas Norkus, 366 Broadway, So. Boston, Mass.

CAMBRIDGE, MASS.

Aukos Lietuvai. Nov. 3 d. Cambridge Lietu- viai sudėjo aukų \$35.55 del išgavimo Lietuvai Laisvės. Aukos eina į Lietuvos Nepr. Fondą per "Sandaros" Redakciją. Aukavo šie lietuviai:

- Antanas Ivaškevičius \$5.00
Ona Repšaitė 1.00
Juozain Lukošaitė 1.00
Joana Pociūtė 1.00
Teofilė Kopustaitė 1.00
Paulina Šarkaitė .50
Marijona Kavolienė 1.00
Marijona Bartkevičienė 1.00
Ant Bartkevičius 1.00
Petras Bartkevičius 1.00
Bronius Bartkevičius 1.00
Pranas Jenulevičius 2.00
Juozapas Kemgris 1.00
Ant. Gedriūnas \$2.00
Agota Žarnauskienė 1.00
Antanas Matulevičia 1.00
Vincentas Jankauskas 1.00
Juozapas Jasinskis 1.00
Teofilė Ambraziūtė 1.00
Vladas Visminas 1.00
J. Augustas 1.00
Jonas Gadlauskas 1.00
V. Gedrimas .50
Stanislovas Zyzys .50
Stanislov. Šarkinas .50
Kazimieras Sidabras 1.00
Vincentas Versiackas .50
Smulkių aukų 4.55
Viso \$35.55

Šios aukos surin. os laike Jau nuomenės Dr-jos prakalbų, per pasidarbavimą pirmininko p. Pr. Janulevičiaus.

VALIO SHENANDORIEČIAI!

"P-nas J. Arbačinskis išpildė savo prizadus. Jis susirinkime užreiškė: "Aš apsiimu aukauti doliarį už doliarį. Jei Jūs lig paskirtam laikui surinksite tukstantį doliarį tai pridėsiu ant- rą tukstantį doliarį. Ar visi suprantate? Na, tai prie darbo." "Ir spruko shenandoriečiai do- karius rinkti, kaip skruzdės ša- pus. Kas žino kas būtų atsi- kę, jei ne ta nelaboji "Fluzė". Susirinkimus laikyti uždrausta, kiekvienoj stuboj liginis, nors tu plyšk. O čia mums rupi J. Arbačinskio tukstantinė! Vienok ant paskirto laiko rinkėjai pristatė \$434.25. P-nas J. Arba- činskis, sulgy prizadų, pridėjo \$434.25 kas iš viso padaro \$868.50. P-nas A. M. Martus atsižy- mėjo netik vedime ir tvarkime rinkėjų, bet ir rinkime aukų. Pats vienas surinko \$15.00. P- nas J. Arbačinskis turi didelę krautuvę ir yra gerokai pasilai- kantys vertelga. Iš jo aukos ga- lima drąsiai spresti, kad jis yra pirmos klesos lietuvys-patriotas. Vienok tai neviskas. Nuo she- nandoriečių, dar išgirsite." Taip rašo p-nas A. F. Bredickas pri- siųsdamas "The Shenandoah Trust Company" čekį už \$368.50.

"Clevelandiečiai išsireiškė, ra- šo "Dirvos" redaktoriui, p. J. Gedminas, kad Lietuva turi tap- ti laisva ir neprigulminga ir kad kiekvienas lietuvys ir lietuvaitė PRIVALO prisidėti savo auka prie to švento darbo — išganimo Lietuvai neprigulmybės. Jie yra pasirengę dar ir daugiau su- dėti aukų ant Lietuvos aukuro."

"Po sviėtą besibastant ir man pačiam yra bėdų — reikalingas pačiam grašis. Tat, tėvynainiai, nerugokite, kad neišgaliu su žymesniu pasiaukojimu. Šiuo tarpu įdedu tik penkis šimtus

grašių — \$5.00. Jei išgalėsiu vė- liau, neužmiršiu.

Su lietuviška meile, Seržantas Jonas Kerdiejus." Nenusimink, seržante! Del stokos grašių geri tėvynainiai Lietuvos neparduos, kaip Judas Kristų pardavė. Jie kalnus au- kso suvers, kad Lietuvos skriaudėjus užsloginus.

"Štai Kalėdų Eglaitėi penki- nė, kurią aš išlošiau nuo p. Jo- no Pajausko. Mat p. Pajaus- kas tvirtino, kad karė ilgai tęsis, o aš tvirtinau, kad kaize- rio dienos jau suskaitytos. Mykolas Stapulionis."

P-nia Alytienė iš New Yorko rašo: "Priimkite ir mano dova- nėlę Kalėdų Eglaitėn, išgavimui Lietuvai Laisvės."

Poniute, priimame su mielu noru ir labai dėkavojame. Be tamstos aukos viena Kalėdų Eg- laitės šakutė paliktų nuliudus...

Shenandoriečių aukos Kalėdų Eglaitėi — Liet. Nepr. Fondui: Juozas Arbačinskis \$434.25 Albertas Bridickas, 120.00 Albinas Miliuackas, 25.00 Konstantas Bubnys, 25.00 Po \$10.00: P. W. Birštonas,

Jonas Staniškis, A. K. Klimas, V. Vitkauskas, P. Tamulynas, Simanas Černeckis, Po \$5.00: V. Vaišnoras, A. M. Martus, M. Abraitienė, A. Juš- kauckas, V. Levanavičius, A. Gu- nauckas, A. Šaukevičius, A. So- roka, J. Luščinskis, J. Vosylius, J. Barkauckas, J. Grebliukas, B. Bauseris, J. Glukauckas, Sol. Le- vit, Pranas Kvainauckas.

Po \$3.00: Ponia Petuskienė ir Marė Petuskiūtė. Po \$2.00: M. Spudys, K. Jen- avičius, Marė Kudiniūtė, P. J. Aleksandravičius, F. A. Tamulio- nis, A. Kvederavičius, J. Spu- dys, Max. Levit, A. Karpauckas, R. Ruočkus, Jonas Sarpalius, W. J. Strolys, M. Juodeška, S. Ben- deravičius, J. Stankevičius, E. Banoniūtė.

\$1.50: K. Minkevičius.

Po \$1.00: S. Marcinkevičius, J. Uselis, A. Šalkauckas, A. Kun- ca, K. Rekus, M. Petuška, J. Petuška, A. Budrevičius, V. Ra- manauckas, J. Aleknevičius, K. Popika, V. Račkauskas, M. Meš- kinis, A. Benediktas, J. Zemneck- kas, M. Žitkuvienė, R. Tilvikienė, J. Spudys, A. Matukonis, K. Mulečika, J. Navickas, T. Janu- laitis, M. Dančys, J. Kuzmins- kas, B. Milius, V. Salinka, A. Sa- linka, V. Stankevičius, M. Sta- naitis, J. Mickus, L. Kapočius, F. A. Sulys, J. Rumkis, P. Stra- vinskas, F. V. Balčiūnas, L. Na- ruša, E. Derenčius, Vincas Jo- giš, A. Naruševičius, K. B. Kri- žanauckaitė, J. Rančialis, J. Mar- gelis, J. Burdulis, J. Macejunas, J. Vievst, E. Pikunas, J. Mičiu- lis, S. Bendinskas, M. Mtačionis, J. Goberis, J. Tamulevičius, M. Peckus, V. Dambrauckas, Petras Žitkus, S. Žalionis, Morta Kun- cienė, Olga Kuncitė, A. Vence- liauckas, M. Lietuvninkas, J. Karevičius, A. Luišis, K. Dem- binskas, M. Krutulis, V. Abra- činskis, F. Lenkauckas, S. Ma- čiusis, T. Andrušis, K. Tačėlau- skas, J. Ruseckas, J. Karevičius, S. J. Ruseckas, K. Sdnavičius, J. Buškevičius, K. Sukauckas, J. Senvaitis, J. Ališauckas, J. Kancierius, T. Derenčius.

Smulkių aukų \$1.75. Viso labo nuo Shenandorie- čių \$868.50.

- Chicagoje: K. Jakšas, \$10.00 Iz. Girdžijauskas, 5.00 Myk. Stapulionis, 5.00 M. K. Šilinskas, 5.00 Petronėlė Valasevičienė 5.00
Cleveland, Ohio: Antanas Kranauskas, 15.00 Agota Aksomaiciūtė, 5.00 Agota Grigienė, 5.00
New York, N. Y.: T. Vassaris, 10.00 Ona Alytienė, 2.00 Antanas Juorudas, S. V. Ka- reivis, Francijoje pridavė R. Zau- ra 7.95 Seržantas J. M. Kerdiejus, Spartanburg, S. C. 5.00 C. Pilėnas, Washington, D. C. 5.00
Viso \$953.45
Iš pereito pagarsinimo \$282.00
Viso labo \$1235.45

Iš Amsterdam, N. Y. prane- šama, kad ten jau susitvėrė ko- mitetas papuošimui Kalėdų Eg- laitės. S. Ambrasas, pirm. P. J. Lalas, rašt. S. Jakas, išd. Pasi- kubinkite, vyručiai, kad ir Jums "Fluzė" nepakenktų.

Na, ką dabar pasakys, Justi- nai Kuli? Viršunę Kalėdų Eg- laitės lig šiol puošė Tamstos au- ka, bet dabar... Nepyk, ta vieta dabar priklauso shenandoriečių p. Juozui Arbačinskui. Mat Juo- zas viršunę Eglaitės aprėdė \$434.25. Pagalvok, Justina, gal Liberty Bondsą už \$500.00 sura- si?

Jau girdėjome, kad Liuosy- bės Varpas, Philadelphiaje, apre- iškė Lietuvai Neprigulmbybę. Pasi-kubinkime su aukomis, kad toks pat Liuosybės Varpas Vil- niuje apreikštų Lietuvai Neprigulmbybę.

Reikalaujama gerų darbinin- kų, kurie galėtų gražiai puošti Kalėdų Eglaitę. Kalėdų Eglai- tė turi daug šakų, ant kurių ga- lima kabinti po dešimtynę, dvi- dešimtpenkinę, šimtinę ir tuk- santinėms vietos yra. Ant ma- zesnių šakelių gražiai pritiks do- liarinės, dvidoliarinės ir penki- nės. Kalėdos jau netoli. Taigi, Kalėdų Eglaitė turi būti aprėdy- ta nuo apačios lig pat viršui ge- riausiomis lietuvių dovanomis. Kiekvienas gali sau tinkamą ša- kelę pasiskirti ir savo auką ant jos užkabinti. Tik reikia pasis- kubinti.

Atsišaukite adresu: KALĖDŲ EGLAITĖ, 3253 S. Morgan st., Chicago, Ill.

"Kalėdų Eglaitės" skyriaus darbininkai ant tiek išgilino i savo darbą, kad net atskaitų iš surinktų aukų šiai savaitei pa- gaminti nesusėjo. Tikimės, kad "Kalėdų Eglaitės" puošėjai ir gamintojai ant mūsų nesupyks. Užtai sekančiuoju aukų paskel- bimu pasistengsime visus "Ka- lėdų Eglaitės" darbininkus pra- džiuginti. Jau lig šiam laikui turime aukų paskelbimui suvirš tukstantio doliarį. Už savai- tes laiko gal sieks ir dviejų tu- kstantių. Dabar Lietuva reika- lauja nuo mūsų didžiausios pi- niginės paramos. Taigi, dirbk- me kiek kas išgali.

Čia, prie progos, norime pasi- dalinti su "Kalėdų Eglaitės" dar- bininkais linksma žinute. Iš Paryžiaus prancuzų laikraštis "Le Temps", Spalio 10 d. 1918 m. rašo:

"Lietuviai reikalauja, kad vo- kiekia išsinešdintų iš Lietuvos. Taryba pasiuntė formalį reikala- vimą princui Max'ui, Vokietijos Kancleriui, kad kuogreičiausia evakuotų Lietuvos teritoriją nuo vokiečių kariuomenės, taip- gi, kad atšauktų vokiečių val- džią "Oberost". Lietuvos val- džia yra sutverta, taigpi esanti armija ir policija užlaikymui tvarkos ir apginimui rubežių. Taryba nutarė greitu laiku iš- dirbti projektą elektorialių tei-

sių sušaukimui žmonių atstovy- bės (Dietae constituante). Drau- ge pareikalavo, kad lietuviai be- laisviai, kurie randasi Austrijos ir Vokietijos liogieriuose, būtų kuogreičiausiai paliuosuoti".

Iš šios žinutės mums aišku, kad Lietuviai tėvynėje jau turi savo armiją ir policiją ir yra pasiryžę savo krutinėmis ginti rubežius ir Lietuvos laisvę. Di- džiausias priešas — vokiety- sau yra nugalėtas. Vienok tai neviskas. Nereikia mums už- miršti, kad prieš mus ir Lie- tuvos laisvę stovi nemažesnis už vokiety priešas — lenkas. Len- kai kaip skruzdės dirba ir pini- gus renka, kad savo šalį pada- rius laisva. Nėgana to. Jie su- rinko milijonus doliarų, kad pa- vergus Lietuvą, kad lietuviai sugrąžinus baudžiavą! Bro liai ir sesės, kur mūsų milijoni doliarų apsigynimui nuo lenkų baudžiavos, "poniškos choleros". Męs nei tukstantį neturime, kad prigelbėjus mūsų broliams Lietuvoje. Nė kareivių gyvas-

timi Amerika išlošė karę, bet bondsais Laisvės Paskolos, t. y. pinigais. Ar daug męs lietuviai sudėjome pinigų už Lietuvos Laisvės Bondsus? Nei pelėdos akimi nežiūrėtume. Vienok dar nepervėlu. Dar Lietuvos liki- mas nenulemtas; dar nusriaus- tųjų ašaros per veidus riedi; dar upeliai krauju neišdžiuvo; dar juodas varnas ant Lietuvos laukų skraido; dar lenkas savo žioptį ant Lietuvos neužniau- žė; dar Lietuva mūsų pagelbos laukia... Dar nepervėlu! Dar "Kalėdų Eglaitė" rankas iš- tiesus laiko ir kviečia visus, kas tik gyvas, su centu, su doliaru, šimtaine, tukstantine del Lietu- vos Laisvės. Glauskimės visi prie "Kalėdų Eglaitės", glauski- me doliarį prie doliario, kad Lie- tuvos Laisvės Aušra visiems lygiai užvestų!

Visas aukas reikia siųsti "Kalėdų Eglaitėi", 3253 S. Morgan st., Chicago, Ill. Dr. K. Drangelis.

Liet. Atstatymo Bendrovė 320 FIFTH AVE., NEW YORK, N. Y.

Lietuviai, mūsų darbams iš- mušė svarbi valanda: PASAU- LIO KARĖ UŽSIBAIGĖ; grįžta jau vėl ramūs laikai, prasideda milžiniškų karės nuostolių išly- ginimas, ir turime tuoj stvertis sugriautos Lietuvos atstatymo.

Amerikos Lietuviai, dabar pri- valote parodyti, jog aiški Jums šios valandos begalinė svarba, jog aiškus Jums šios valandos butinas reikalas, kad turime VI- SI SUSIMOBILIZUOTI LIETU- VOS EKONOMINIO ATSTA- TYMO DARBAMS. Lietuva rei- kalauja, kad Jūs atseitumėt šioj svarbioj valandoje jai su pagal- ba, kad LIETUVOS ATSTATY- MO BENDROVĖ pastatytume ant tvirtų didelės bankinės iš- taigos pamatų, kad tokiu budu Lietuviai galėtų patį sau suor- ganizuoti atbudavojimą mūsų nuo karės suardyta krašta. Tai- gi atsielsime, jei greitai su- mobilizuosime MILIJONĄ DO- LERIŲ, del Lietuvos suirusio gy- venimo atstatymo.

Bro liai ir Seseris, — Ameri- kos Lietuviai, — pas Jus yra milijonai doliarų, liuosais, atlie- kamais pinigais. Ką tik praėjusios Amerikos Laisvės Paskolos parodė, kad mes išpirkome Lai- svės Bondsų už desėtkus milio- nų doliarų. Tad ką mums reiškia sudary- ti vieną milijoną doliarų Lietu- vos darbms?

Bro liai ir Seseris, aukavimo čionai nereikalaujama. Jūs į- duokite savo sutaupintus, savo liuosus centus į reikalą, — į biz- nį, kuris begalo yra ir pelningas ir naudingas Jums, ir visai mu- sy tautai reikalingas. Sude- dant šiadien į Lietuvos Aatsta- tyimo Bendrovę savo atliekamus desėtkus, šimtus doliarų, už ke- lių metų galite laukti, kad tie Jusų įvestinimai gal keleriopai pasididins. Lietuviai, — turite prieš save didelį, rimtą naudin- gą reikalą, kuris drauge bus mūsų visai tautai išganingas. Taigi, nepraleiskite valandos, — bent kartą patį išnaudokite tą progą, kurią, Jums apeleudus, be jokios abejonės, svetimi sau pagaus ir išnaudos.

Bro liai ir Seseris, — skaitlin- gai spieskitės į LIETUVOS AT- STAIYMO BENDROVĖ, jei geidziate matyti mūsų tautos šviesesne ateitį ir b. m. At- minkite kad Lietuvos Atstaty- mo Bendrovė priima Laisvės Bondsus pilno jų vertėje kaipo mokeskis už savo šerūs. Jūs gilėte ir pildote Amerikos pi- hečių pareigas. Dabar mes šau- kiamės į Jus, kaipo į mūsų tau- tos patriotus — skaitlingai dē-

kitės prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės, — nes josios šėrai — yra tai lietuvių tautos ekono- minės Laisvės Bondsai.

Rašykites per mūsų įgalioti- nius, arba tiesiog su savo aplik- cijomis kreipkitės į: LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ, (Lithuanian Development Corporation), 320 Fifth ave., New York, N. Y.

LIETUVOS ATSTATYMO B- VĖS LENKTYNIŲ PASEKMĖS

Per 18 dienų, — tai yra, nuo 1 iki 13 d. lapkrė. štai ką atli- ko Lietuvos Atst. Bendrovės len- ktynės.

Išviso per tą laiką par- duota 490 šėrų Pirm. Lapkričio 1 d., bu- vo parduota 6003 šėrų Lapkrič. 13 d. L. A. B- vė turėjo 6493 šėrų Arba išviso \$64,930. — kapitalo. Štai kokie įgaliotiniai lygšiol jau LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVEI naujų šėrų prtra- šė: —

- K. Abyshell 55 šėrus
J. M. Biliunas 15 "
L. Braškis 20 "
J. A. Janulis 5 "
M. Kasparaitis 10 "
V. Kerševičius 5 "
B. Kundratavičia 5 "
J. Lingis 15 "
J. Lietuvninkas 10 "
J. O. Lukauskas 10 "
A. P. Orsteika 50 "
K. A. Orlauskas 5 "
J. Wise 20 "
J. Žemaitis 10 "
A. S. Trečiokas 180 "
J. J. Nienius 5 "
Užsirašė tiesiog per L. A. B- vės ofisą 60 "

Išviso 490 naujų šėrų Taigi į pirmas vietas lygšiol lenktyne prasimušė A. S. Tre- čiokas iš Newarko, N. J. su 180 šėrų K. Abyshell iš Detroit, Mich. su 55 šėrų ir A. P. Ostei- ka iš Waterbury, Conn. su 50 šėrų.

Bet klausimas, — ar taip ir pasiliks? Juk prityrimas mus mokina, kad labai tankiai lenk- tynes kartais netikėtai išlaimi- tie, kurie išlėto, neuilstančiai, žengia vis pirmyn ir pagaliaus paveja ir pralenkia pailsusius sa- vo sądraugos. Taigi, dabokis — Newarkas, Detroit, Waterbury, — kad nenustotumėt savo pozicijų kokiam nors naujam kom- petitoriumi.

Gi jau girdėjome, kad Cleve- land, Ohio, mobilizuoja visą armiją įgaliotinių prie ofensyvo. Ateina tokie pat gandai ir iš

Wilkes-Barre, kur išlėto, bet nuosekliai jau krauja amunicija del ofensyvo Alenskas, Vnu- kauskas ir kiti.

Gal atsitikt labai riestai su Newarko, Detroit, Waterbury pirmenybė.

Kaip ten nebutų — tikru lenktynių laimėtojum turės būti rusų brangioji.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVE, (Lithuanian Development Corporation), 320 Fifth ave., New York, N. Y.

Bendradarbių Balsai.

T.M.D. NARIŲ DOMAI. Šiandie era reform. Era pirmynžangos, prie geresnio, tvarkingesnio ir tikslingesnio gyvenimo; tad neprošali bus jei ir mes lietuviai žvilkeresime kritikos akia į tas įsatigas, ku- rias mes tvėrėm - lipdėm suvirš per porą desėtkų metų.

Viena iš tų senų įstaigų yra TMD. — Prisiziūrėkim prie jos iš arčiaus, padėkim jos nu- pelnus ant svarstyklės ir tėmy- kim: ar toji dr-ja nereikalauja kokių nors pataisymų ir patobu- linimų?

TMD. yra tai vienintėlė lietu- vių Amerikoje grynai kulturinė, apšvietos įstaiga. Yra tai me- dis kultūrinės gyvybės išsišako- jęs pavidale kuopų po visą Ame- riką, o išdalies šakomis siekian- tis Europos lietuvius.

Jeigu patykiai ir su tam tik- rais išanksto nustatytais klausimais mūsų kultūrinis gyveni- mas buvo tyrinėtas (studijuo- tas) ir jei tokis patyrimas yra ką-nors reiškiantis, tai lai bus man leista paduoti patėmijimas ir išsvada, ką aš manau apie TMD.

TMD. yra įstaiga, kuri renka prenumeratą iškalno, prizadėda- ma atlyginti knygomis lietuvių kalboje. Vienok prenumeratorius tankiai nežino ar ta knyga, kurią jis gaus kaipo atlyginimą, yra ką nors verta, ar ne? Ar ta knyga atgaivins jo sielą, pato- bulins ir pamiklins jo protą ar aptemsis ir iškreips jo prigimtą logišką protavimą ir mintijimą? Žodžiu, jis turi turėti įsitikėjimą į Centro valdybą ir Literatūros Komisijos, kaip katalikas tiki į "šv. tėvą", į neklaidingumą baž- nyčios.

Tad neprošali bus padaryti peržvalgą jau išleistų per TMD. knyg., ir pagal tai spręsti — kiek tos knygos turi vertės mok- slo, literatūros ir tt. Liginai ir apie Centro Valdybą su Litera- tūros Komisija neklaidingumais ir kompetentiškumais.

TMD. turi dvidešimts septy- nius leidinius, per visą savo su- virš 20 metų gyvavimo. Turinys knygų knygelių ir brošiu- rėlių įvairus. Vienok ant syk duodasi pastebėti, kad leidžiant tas knygas į plačiąją liaudį, ma- tomai neatsižve lgtā ir nepri- duota mažiausios svarbos, nei į pasekmes kokių gali suteikti skaitytojui, nei pažvelgti atž- vilgiais, kurie yra labai svarbūs — kokiai klesai skaitytojų yra taikoma. Techniška- estetišku gi atžvilgiu, kuris liginai labai svarbus, nes iš pamatymo kny- gos prisibudina žingeidumas ir norą priduođa nors pačiupinēti- pavaryti yra silpnokas.

Dabar pažiūrėkim iš eilės, kiek įmokėto narys, kuris prigul- li per suvirš 20 metų. 20 metų po 60 c. — \$12.00, užtai narys ga- vo \$17.50 vertės knyga —skait- tant pagal katalogo kainą. Čion reikia pastebėti, kad narys gau- na už pusę kainos, tai ženklina už \$12.00 įmokėtū mokesčių jis gavo \$8.25 vertės knyga; o už- likusius \$37.50 jis apdovanojo knygomis savo broliui ir seseris Lietuvoje. Prakilnus tai darbas. Kitais žodžiais arba stočiais žo- džius gerb. advokato Pr. P. Bra- dčulio, TMD. narys pastatė tvirtovę "Centrą", kuria tvirtovė

(Seka ant 6-to pusl.)

Darbininkė-Motina.

Vertė K. Norkus - Narkevičius.

(Tąsa).

Gimdymai.

Marytei-poniai gimdymas — iškilmė. Šventė ar ne, bet namuose ruoša nepaprasta. Vaikščioja - skubina daktarai, akušerės, slaugytojos...

Guli motina švarioje, minkštoje lovoje. Ant stalo gėlės. Vyras jos rankytę glamonėja; kresiauninkai laiškus ir telegramas tik neša. Kunigas meldžiasi.

Gimė sveikas ir drutas kūdikis. Kur gi ne! Taip saugojo, taip godojo Marytę-ponią!

Ir Marytė-skalbėja taipgi gimdo. Kampe, už marškonių užtiesalo, mažame kambaryje, kuriame gyvena daug darbo žmonių.

Sunku Marytei. Dejvimus ji stengiasi priegalve užslėpti. Kaimynai — visi darbo žmonės, negera jų miegą pertraukti, pasukutinį pasilsį atimti. Ryte atėjo bobutė. Apiprusė, priėmė kūdikį ir prie kitos pagalvės sergančios moterėlės nuskubėjo. Dabar Marytė kambaryje guli vienu-viena. Žiuro į vos gyvą kūdikėlį. Liesutėlis, nelinksmas... O jo akys rodo motinai išmetinėjai ir taip liudnai: "kam tu mane pagimdei?"

Marytė-tarnaitė taipgi pagimdė, tamsios priemiesčio gatvės patvoryje. Prašėsi į našlaičių prieglaudos namą, bet ten jau vietos nebuvo. Beldėsi į kitą našlaičių prieglaudos namą, ir ten nepriėmė — kokių-tai dokumentų pareikalavo.

Eina Marytė-tarnaitė svyrudama. Kūdikėlį skarelėn susivyniojo. Kur? — Nežinia kur.

Jai prisiminė tamsioji upė, viliojanti ir bauginanti upės gilybė.

Antrytojaus miesto sargai ištraukė priėmusios Marytės-tarnaitės lavoną.

Tai taip gerbia "motiną" buržuazinė draugija.

Marytė - valytoja pagimdė negyvą kūdikį. Nedanešiojo. Kvėpuojant nuodingu dirbtuvės oru dą yščiuose budamas kūdikėlis nusinuodijo.

Gimdymas buvo sunkus. Pati Marytė-valytoja vos nenukeliavo į aną pasaulį.

Be antros dienos vakarop jau ji vėl ant kojų: ruošia, šluoja, skalbia. Kaip gi kitaip pasielgti? Kas gi už Marytę-valytoją priruoš jės kambarėlį, ukę sutvarkys? Kas jos kūdikėlius pagalvųdins? Gerai Marytei-poniai, kuri 9 dienas pagal daktaro prisakymą lovoje ilsisi, kuomet aplink ją visas burys tarnų ir tarnaičių trypia, bėgioja!...

Kas kam darbo, kad Marytė-valytoja del pergreito atskėlimo ir darbo sunkią moterišką ligą įgavo, save amžinai susižeidė?

Kas pagodos darbininkę-gimdytoją? Kas muims nuo jos nuvargusių pečių nepakeliamą vargų našta?

"Šventa motinystė" — gyvuoja tiktai Marytėms-ponioms.

Motinystės kryžius.

Marytei-poniai motinystė yra džiaugsmas ir šventė.

Šviesiame, dailiai priruoštame vaikų kambaryje auga fabriko įpėdinys. Jį daboja mokytos auklės, dažnai aplanko gydytojas.

Jeigtu Marytės-ponios krutyse pieno permažai, arba jeigu ji nepanori "figurą" sugadinti — "auklę-penėtoją" pasamdo.

Pasidžiaugia kūdikėliu Marytė-ponia ir važiuoja į svečius, eina į puikiausias krautuves, teatrus, balius... Yra kam kūdikėli daboti...

Marytei-poniai motinystė — šventė, džiaugsmas, linksmybė.

Marytėms-darbininkėms: valytojoms, audėjoms, verpėjoms, skalbėjoms, — šimtams tukstančių darbininkų luomo moterų — motinystė kryžius.

Staugia fabriko švilpynė, šaukia prie dar-

bo. O darbininkės kūdikėlis verkia, klykia. Kaip jį mesti? Kam pavesti?

Pripila į bonkelę pieno motina-darbininkė ir palieka savo kūdikėlį senukei-kaiminikai, arba savo dukrelei, dą jaunutelei mergaitei. Išėina į darbą, bet rupestis apie kūdikėlį širdį plėšo, gaudina... Jauna sesytė iš geraširdingumo arba del nežinojimo — kūdikėlį pašeria koše, arba duonos ir burnelę prigruda.

Marytės ponios kūdikis kasdien gerėja. Kaip cukrus baltas, kaip obuolys skaisčiai raudonas, tvirtas.

Fabriko darbininkės, skalbėjos, amatninkės kūdikis kas-kart silpnėja. Naktimis kojelėmis burzda, raitosi ir verkia. Daktaras ateina, bavarasi:

"Del ko kruties nedavėte? Del ko visokiais šlamštais maitinote? Taipgi motinos!... Dabar pačios save ir kaltinkite, jeigu kūdikis numirs".

Nepasiteisina šimtai -tukstančių motinų-darbininkų. Stovi galvas nulenkę ir slapta ašaras šluosto.

Argi viską daktarui pasakysi? Ar gi jis patikės, ar jis panorės suprasti?... **Žūsta, kaip musios.**

Ir žūsta samdomų darbininkų ir darbininkų kūdikiai, — žūsta, kaip musios...

Rusijoje kas-met žūsta virš milijono kūdikų.

Milijonas mirusių kūdikų! Milijonas vaitojančių motinų!

Keno gi vaikus giltinę pjauna, kaipo pavasarines gėles?

Žinoma, mažiausia tokių aukų buna pasiturinčių žmonių šeimynose.

Ten kur kūdikis auga šilumoje ir ištekliu, kur jis maitinamas motinos arba auklės-penėtojos pienu, — ten kūdikiai buna sveiki ir gerai auga.

Karališkose šeimynose iš 100 gimusių nu miršta 6—7 kūdikiai. Gi darbininkų šeimynose 30—45 kūdikiai.

Visose šalyse kuriose viešpatuoja kapitalistai, darbo žmonės gyvena nedateklųj ir parduoda savo jėgas — ten žūsta daug kūdikų.

Bet daugiausia kūdikų giltinę išsmaugia Rusijoje. Iš šimto kūdikų gyvena:

Norvegijoje 93 kūdikiai
Šveicarijoje 89 kūdikiai
Anglijoj ir Suomijoje 88 kūdikiai
Francijoje 86 kūdikiai
Austr. ir Vokietijoje 80 kūdikų.

Bet Rusijoje yra net ir tokių vietos fabriku rajonuose, kur iš 100 kūdikų numiršta 54... Didmiesčių kvartaluose, kur gyvena turtuoliai, iš 100 kūdikų miršta 8—9, gi darbininkų kvartaluose — 30—31... Del ko gi taip žūsta darbininkų kūdikiai?

Idant kūdikis išaugtų sveikas, tvirtas, jam reikalinga tyras oras, šiluma, saulė, ramumas, atsargi ir dominga priežiūra. Jam reikalinga motinos krutis, — jo tinkamiausias maistas, nuo kurio jis tvirtėja ir auga.

(Bus daugiau).

POEZIJA.

Anksti rytą klausė spindulys nubudęs: "Kur, berželi, dėjai savo lapelius? Vakar žaliavai tu, o šiandien nuliudęs tu verki, rasužės berdamas lašelius?... — "Kai saulutė leidosi, šalna užstojo, sukaltė šakas, ir pakilus vėtra, lapus išnešiojo į šalis visas..."

Kas per ilgą naktį akių nesudėjo tas tik man skundą ir maldos girdėjo. Pralėkė žuvėdra, sparnu palytėjo: "Kur, sesute, dėjai savo daineles? Ar ruduo išblaškė, ar pagavo vėjai, ar ne jurių bangos paskandino jas? Ne... Toli už jurių, kur saulutė gęsta, kur ilga naktis,

kur nė vieno aido neatliepus skęsta obalsio vilnis, — ten, tyruos, kur klaiku, kur vien kryžių kryžiai,

Jos tenai nuskriejo, ir iš ten negryžo. P. B.

Pasaka.

Garsingame Vėplavos mieste gyvena sau žmogiukas vardu Mikalka; gyvena jis neapskabarai, apsiminęs, purvais aptekęs, varguos paskendęs; aplink jį sutrų upeliai teka, pritvaukę klanai talkšo, visi nelabieji pamasmogis jį pila, sąslavomis beria; o jis nepaslinkėlis, atkakliai murksodamas žiopylstoj, nesišukoja, nesiprausia, gyvaplaukais ir samanomis apželia ir vis skundžiasi Viešpačium:

— Viešpatie, o Viešpatie! Ir sutrinas gi mano gyvenimas! Kokiū purvabridžiu aš tekšlinu! Net kiauulės — ir tos manim juokiasi! Pamiršai tu mane, Viešpatie!

Prisiskus, prisiverks kiek tik lenda, nusirutuliuos į guolį ir — svajoja:

— Kad gi bent kokią reformpalaike duotų man nelabasai, mano paklunumo ir vargingumo delei! Tegul gi jau susiprasčiau, nusivalyčiau...

O nelabasis dar įkyriau juo tyčiojas: visokių prigimtų įstatymų vykinimą atidėjo ligi "geresniems laikams" patekant, o kas dien kamuoja Mikalką trum pais aplinkrašciais, kaip antai:

"Tetylie! o šio aplinkrašcio nusižengėliai baudžiami administratyviu išnaikinimu net ligi septintos kartos".

Arba: "Įsakoma nuoširdžiai mylėti vyriausybe. O šio įsakymo nusižengėliai baudžiami..."

Skaito Mikalka aplinkrašcius — žvalgosi; mato: Vėplavoj — visi tyli, Snaudaliuose — vyriau sybę myli, o Vagiliuose — nuo kits kito vyžas vagiasi.

Dusauja Mikalka: — Viešpatie! Koks gi čia gyvenimas; kad bent kas nors atsitiktų!

Staiga — kareivis atėjo. Žinote, jog kareivis nieko negrudo juos į tamsius rusius, į gilius šulinius, sukimšo į upių eketis, šmakštelėjo ranką už ančio — ištraukė milijoną rublių ir — kareivio širdis niekad nešykšti — duoda Mikalkai:

— Štai, imk, varškė! Nueik pirtin, nusivalyk, apsidorok, buk žmogus — laikas gi jau!

Įdavė kareivis milijoną ir nudyrio sau, lyg jo nė nebūta.

Prašau neužmiršti, jog seku pasaka.

Liko Mikalka su milijonu ran koje, — kas jam daryti? Nuo by kokio darbo senai buvo aplinkraščių nupratintas, tik vieną žinojo — skusties. Tečiau nudulino į rinkvietę, į margasias eiles, išderėjo kartuno marškiniams, prie progos ir kelinėms, užsimovė naują rubą ant purvino kuno, valkiojasi gatvėmis dieną ir naktį, šiokią ir šventą dieną, keverzojasi, giriiasi atsismaukęs, — kepurė ant užpakalio, smegenys irgi... — Aš tatai —sako — senai taip galėjau, tik nenorėjau. Mes, tatai, Vėplaviečiai, tauta didžiulė, mums nelabieji nebaugesni už blusas.

Užsimanei ir — pabaikta.

Žirglinėjo Mikalka savaitę, žirglinėjo mėnesį, išdainavo visas, kurias tik žinojo, dainas, ir "Amžiną atilsį", ir "Linksmą dieną apturėjom", nusibodo jam šventės, o darbas dirpti neslanku; neįpratusiam ilgu-nyku pasidarė: vis kaž kas ne taip, vis kaž kaip ne tas; nuovadininkų — nėra, vyriausybe lyg ne tikra, — iš kaimynų parinkta, nėra prieš ką drebėti — neįjauku, neprip-rasta.

Niursgia Mikalka: — Seniau, su nelabaisiais, ir tvarkos buvo daugiau. Ir gatvės laiku nušluodavo, ir kiekvienoj kryžkelėje Dievo duotasai miestargis stukojo. Budavo — eini kur nors, važiuoji, o jis ir šau-

kia tau: laikykis dešinės! O dabar — vėplink kur nori, nieks tau nė žodelio nevatpeltis. Taip, galima nuvėplint ir į pat kraštą... štai ana — kai kurie jau ir nuvėplino...

Ir juo toliau, — juo nykia, juo troškiau darėsi Mikalkai. Žiuri į milijoną, o pats dantį griežia:

— Kas man milijonas? Kiti daugiau turi! Kad gi iš karto duotų man bent milijardą — tai dar butų. O čia — milijonas? Nu gi? Ką čia nuveiksi su juo, su tuo milijonu? Nunai ir višta aru stypčioja, užtat vištai šiandien kaina — šešiolika rublių. O mano tik milijonas!

Ir apsidžiaugė Mikalka, susigraibęs naujos progos pasiskusti, pasiguosti; valkiojasi purvinomis gatvėmis ir bliuona:

— Duokite man milijardą! Aš nieko negaliu! Koks čia gyvenimas? Gatvės nevalytos, policijos — nėra, visur — netvarka! Duokit man milijardą! Kitaip — aš ir gyvent nenoriu!

Išsirasė iš po žemių senis kurmis ir sako Mikalkai:

— Kvaily, ko bliuoni? Nuo ko prašai? Juk nuo savęs prašai.

Mikalka visgi savąją traukia: Man reikia milijardo! Gatvės nešluotos, dektukai — brangūs, tvarkos — nėra...

Pasaka nepabaigta, bet toliau — ne canzuringa. Vrnas.

Suomių parodą aplankius

...Bet tie, kurie laukuose, ar už miško — kuomet beišvys stebuklas tavo — Viešpatie!

M. K. Čiurlionis.

Aš tyčia neminėsiu vardų. Kai įžengiau dailės gelmė — ašaros biro iš džiaugsmo... O kai pasijutau dailės paglemštas ir josios pavergtas — šaukiau ir savo riksmu norėjau išgelbėti save iš jos beribės...

Todel šiandien, kalbėdamas apie suomius, aš tyčia neminėsiu vardų: svarbi dailė. Žvilkteterėjės į paveikslus, uždariau knygą su vardais, pavadinimais ir skaitmenimis. — "Amen! Jeigu iš tikro, ką matau, ką regiu yra dailė, manysiu apie ją kaipo apie dailę ir vadinsiu ją dailė!"

Amžiai praėjo; praeis, gal but, dar tiek amžių, kad pasaulis galės pasigirti — žinąs tikrai ir aiškiausiai, kas tai yra dailė? tvirtinti tiesas, pašiepti klaidas, šaukti balsu arba juoktis — viskas ir šiandien galima; bet netiktai galima: tas dar gi leisti-na! Vienok, atleiskite man gailėstingai, aš nepasakysiu jumiems nieko; aš nepratarsiu nė vieno aiškaus žodelio — kas tai yra dailė. Aš nieko nežinau, nie kam neprieštarauju, nieko netvirtinu ir nieko neaiškinu. Jeigu tokia mano kalbos prasmė patenkina jus — klausykites — ir tiek.

Matote, pačioje pradžioje, šalia antgalvio, padėjau M. K. Čiurlionies žodžius, kaipo priegaidį visam mano raštui. Aš padariau tai tyčia norėdamas jumiems pasiulyti žiūrėti į dailę kaipo į Dievo dovaną, kaipo į Viešpačio stebuklus, kuriuos Jisai duosnaisi po visą pasaulį pasėjo! Siela, kaipo dailės kurėja, dažnai ir tenumano dailę tik šia prasme. Jei tik panorėtumėm suieškoti, rastumėm daugybę pavysdzijų tai nuomonei parenti.

Bet gi aš tyčia vengiu principijalių klausimų; aš tiek sakau: kai pažvelgi suomių dailėn, — aiškiai matai, jogei plačiais pasaulio kloniais ir aukštais kalnais, tamsiais miškais, papuiais, keilais ir pakeliais eina didi minia Ir girdėti joje brudėjimas, užesys; girdėti šauksmų balsai ir maldingosios giesmės. Eina! ei-

na! į dailę, į šventą žinyčią, kurią iškėlė prabocių dainiai bearažioje gadynėje. Eina ir sako, šaukia ir meldžiasi — visi dailėje ir iš dailės!

Ir šitai — jei klausyt kas manęs, butinai atsakymo laukdamas, ką aš manau, kas gema manyje, mano mintyse, žiurint į tuos suomius, į jų dailę, aš atsakysčiau viena. Veltui norėtu-mėn sustoti vienai akimirkai, kad nelaiko kyloadami bent dirselėtumėn praeitin, prietą sup-ratus; dar sakau: veltui! Ir šios erčius sukuryje skrendančiam nežinioms erčion, randasi, yra ir gyvena dailė. Pati gi — erčiai. Jos abandos ateina, įeina, nueina; joje taipogi banga bang-gena. Bet gi, kai banga ateina, kai iškilsta galėje — džiaugiasi protas, svaiksta širdis, siela alpsta! Pažvelkit į suomius. Čia jus rasite lipšną meilų spalvotumą, realybei ištikimumą, moderniškumą, kulturiškumą, futuriškumą ir tt. Bet tai tik atžalos, tik spalvos, tik takai, kuriuos nulėmė kiekvienam likimas. Apskritai, suomių veidas — vienas: jie jaučia į šviesą, į Dangų, pagarbinti Tą, Kuris sėjo — o jie nupjovė, trupinėliais surinko. Jie žino, jog arti jų valanda ir jog matyt jau Dievo sostas.

Jie išėjo iš slėnių ukmės ir perško kalnus su pakalnėmis, perbrido upes ir marias ir dabar žengia plačiausiu keliu, kuris žada.

Sunkus yra kurimų takas: klotas žarijų kalnais, minties dilgėlėmis išbadytas, jausmų kraujais apšlakštytas. Kaukia siela — žemės dreba! Bet jau, jau! — arti! Mes ant tikrojo tako! Atvėso! Pakrypo... Prašvito akys ašarotos!... Koks džiauksmas iš mūsų kančių mumiems gema... Koks džiauksmas i mūsų kančių mumiems gema... Ir taria siela: "bet tie, kurie miškė, arba už miško, — kada regės tavo stebuklį save iš jos beribės?..."

Suomiai priėjo šventyklos taką, suomiai išvydo Dievybės skraistę; tie ramūs, darpstamė ir dailės nuoširdume paskendė. Jie žino, kad jųjų vardas švitrės dailės angoje aukso raidėmis rašytas. Ir tiesiasi prie jų kita ranka ir šaukiasi prie jų skausmo žodis: "Ir mes! ir mes su jumis! Mes mylime, mylime dailę!"

Vyrai! — sveikinkime didžią savo dvasios galybę tautą! vyrai — bet gi — savęs nepameskime.

Vytautas Bičiūnas.
("Pradalgiai").

PILIECIAI.

Jei jūs esate auka visokių pri-gavysčių arba neteisysčių, tu praneškite apie tai Massachusetts Imigracijos biurui, kuris u dėtas del apsaugojimo ateivių i nuo kurio gausite prielankų patarnavimą visi tie, kuriems stoka žinojime anglų kalbos, įstatymų ir papročių.

Massachusetts Imigracijos biuras duoda specialį patarimą iškilus ginčams kas-link neuz-mokėjimo algų arba kas-link neteisingo apsaugojimo darbininkų, arba kitokias darbininkų agenturų prigavystes. Taip-pat prigavystes kurios būna surištos su atsitikimais kriminališkose arba civiliuose teismuose — žemės apgavystes — apkaltinime kas-link pinigų įmokėtų bankoms del išsiuntimo giminėms į kita šalį ir kurių negavo tie žmonės, kuriems buvo siūsti — apkaltinime kas-link pinigų padėtų į privatiškas bankas, laivakorėjų agenturų ir tt.

Perkalbėtojus duodame vi-siems, kurie negali susikalbėti angliškai.

Atsišaukite ypatingai arba ra-šykite į Massachusetts Bureau of Immigration Room 309, State House, Boston

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organas.
Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.00
" (Užsieniuose) \$2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.

Yearly Subscription:
In the United States \$2.00
Six months \$1.00
To Foreign Countries \$2.50
Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

266 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi būti su autoriaus parašu ir antraštu. Rankraščius Redakcija taisyti ir trumpina sulig savo nuožiūra. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negražinami.

"SANDARA"

366 Broadway
So. Boston, Mass.

Apžvalga.

Tėvynės meilės darodymas.

Tuli gerų norų lietuviai darbininkai mano, kad Amerikos lietuvių vadovai daug pasišvenčia dėl Lietuvos labo. Išdalies tas tiesa. Bet visokiais budais reikėtų klabinėti, kad ir mūsų piniguočiai pasišventimą pradėtų rodyti šiame taip tragingam dėl Lietuvos momente.

Šį reikalą labai nuosekliai, pavyzdinčiai ir praktiškai aiškina gerb. M. Kasparaitis iš Racine, Wis. Štai jo laiškas:

"ALT. S. 35 kuopa turėjo susirinkimą 12-tą d. lapkr. Iš svarbesnių nutarimų yra tas, kad sandariečiai užsibrėžė surinkti Lietuvos politikos reikalams nemažiau kaip pusę tukstančio dolerių iki Kalėdų.

Sudarė "Kalėdų Eglaitės" Komitetą iš šių ypatų dėl rinkimo aukų iš geraširdžių Racine Lietuvių: A. Darkintas, J. Bakutis, J. Dokšas, M. Kasparaitis. Šis komitetas iš keturių minėtų ypatų, visokiais priemonėmis budais rinks aukas. Kolektuodami po stubas, laike susirinkimų ir rengs vakarus, kurių uždirbtą pelną skirs Lietuvos laisvės reikalams.

Mes lietuviai ne vien žodžiu remiame Lietuvos reikalus bet ir darbu. Ir dabar sakome kad tol nešvėsime Kalėdų, kol pusė tukstančio dolerių nebus surinkta, bet tikimės ir daugiau. Pradžią jau padaryta gera.

Sandariečiai užmanė tą svarbų darbą. Pirmutiniai pasirodė tikrais Lietuvos piliečiais. Ir 12 d. lapkričio, po sudarymui "Kalėdinės Eglaitės" komiteto, aukavo šie nariai: A. Darkintas, J. Bakutis, M. Kasparaitis po \$10.00 — viso \$30.00. Ant rytojaus komiteto nariai ėmėsi už darbo ir tik per porą vakarų surinko \$21.00. Aukavo šios ypatos: J. Piliavičia \$2.00, P. Kriaučiūnis \$5.00, A. Klapatauskas \$5.00, K. Monkevičia \$5.00, J. Zokas \$1.00, Juozas Zakas \$1.00, A. Bobelis \$1.00, K. Vilkonis \$1.00.

Viso jau turime suirnkę \$51.00.

Visada yra sakoma, kad pradžia sunki, o mums ir pradžia buvo lengva, bet ko toliau, tai bus Lietuvai lengviau: kaip surinksime daugiau grašių — nereikės tada badauti tiems, kurie pasišventę dirba Lietuvos labui. Bet reikia, tą prakilnų, o mums lietuviams brangų darbą, tvirtai varyti pirmyn. Taigi visi aukaukime pagal išgalę ir turi būti renkamos aukos visose kolonijose.

Mūsų inteligentija tiek dirba, kad daugiau negalima ir reikalauti. Mums darbo žmonėms, lieka tik remti jų darbus atiduodant priderančią Lietuvai donę, kiekvienam, be jokių išsiskinėjimų. Atminkime, kad šiame laike be skambančios spėkos nieko negalime padaryti. Visi žinome, kad baisioji karė pasibaigė, žinome, kad neužilgo bus taikos konferencija; žinome, kad mums lietuviams reikės tenai siųsti nuo Amerikos lietuvių atstovus, ne vieną, bet apie pustuzinį. Ir suprantame, kad tie mūsų pasiųsti atstovai šventa dvasia negalės gyventi: reikės jiems pinigų. Matome, kad visi lietuviai trokšta išvysti Lietuvą Nepri gulminga. Tad visi turime ir aukauti.

Senas, jaunas, didis, mažas, turtuolis, biednas, tautininkas, socialistas, katalikas — žodžiu tariant, koks jis nebutų, bet kurie tik kalba ir skaitosi lietuviais — nėra šiame momente jokių atsisakymų. Netikime, kad lietuvius turėtų drąsos atsisakyti duoti aukų. Jeigu kuris manytų neaukauti arba aukų rinkėją atstumtų, tai brolau suprask, kad sykiu atstumi Lietuvos laisvę ir amžiną tamsybę vergiją!

Daug mūsų brolių kariavo šioje karė ant visų frontų, ir daug tukstančių gyvasčių prarado S. V. armijoje. Ir mes juos per amžius gersime ir didvyriais vadinsime. Bet neužtenka to; reikia mums prisidėti, kiek kuris tik išgali. Mes daug dabar turime kariauti ne šautuvu ir kulkomis, bet doliariais ir visokiais naudingais darbais, kuriuos sunku ir išskaitliuoti. Užtai stokime ir kovokime kas tukstantine, šimtine, dešimtaine arba dolerine. Nei vieno aukas nebus atstumta.

Atminkime, kad mes ir po nedaug aukaudami galin sudėt didelius neišsemiamus šaltinius pinigų Lietuvos reikalams. Tada aimanavimai pranyks ir visi išvysim Laisvą Lietuvą. Mums, nuvargusiems Amerikos lietuviams bus linksma keliauti į laisvą Lietuvą ir ramiai atsilsėti prigimtam krašt tarp savųjų brolių naudojanties laisvę!"

Naujas laikraštis.

Mums prišūsta paminėjimui pirmas numeris mėnesinio leidinio "Aušrinė" už

lapkritį, 1918 metų. Leidėjai jį taip vadina: "Lietuvių Moterų Mėnesinis Žurnalas. Leidžia Aušrinės Bendrovė". Tai 16 puslapių leidinys, redaguojamas buvusios "Moterų Dirvos" redaktorės p-lės U. T. Jokubauskaitės. Butų galima manyti, kad "Aušrinė" leidžiama vieton kunigiškai - moteriško skandalo auka tapusios "Moterų Dirvos", bet "Aušrinės" leidėjai apie tai nieko nesako.

Pirmo numerio turinys neblogiausias, tik kokio tai F. V. raštai tame moterų žurnale visiškai netinka.

Beto tame žurnale yra dvejios labai puikios eilės. Vienos jų "Gėlės iš šieno" — Kazio Binkio, kitos "Lietuvos gėlei Rožei" — Jovaro. Tik gaila, kad redaktorė perspausdindama pirmas eiles iš "Pirmojo Baro", antrasias iš kitur to ne pažymėjo, bet dėjo taip, lyg kad "Aušrinė" parašytas. Gal tai klaida, gal atitaisys?

Čechų nepri gulmybės deklaracija.

Naudodamiesi "Tėvynės" vertimu čia paduodame vieną iš svarbių dokumentų — naujos valstybės deklaraciją. Ji parodo, kokią poziciją užėmė ir privalo užimti tautos, kurios nori būti laisvos.

Štai tos deklaracijos tekstas:

"Šiame svarbiame momente, kuomet Hohenzollernai siulo taiką su tikslu sustabdyti einančias pirmyn tautininkų apveikiančias armijas ir nedaleisti prie iškrikimo Austro - Vengrijos ir Turkijos, o Habsburgai žada imperijos federalizaciją ir nepasiganėdinančioms tautoms autonomiją, mes Czecho - Slovakų Tautinė Taryba, pripažintoji tautininkų ir Amerikos valdžių kaipo laikinė Czelho-slovakos valstybos ir tautos valdžia, pilnoje santaikoje su Čechijos deputatų Deklaracija, išleista sausio 6 d. 1918 m. Pra goje, ir suprasdama, kad federalizacija ir autonomija po Habsburgų dinastija visiškai nieko nereiškia, — šiuomi paskelbiame savo Nepri gulmybės Deklaraciją.

"Mes darome tą todėl, kad matome, jog viena tauta neprivalo būti verčiama gyventi po valdžia, kurios ji nepripažįsta, ir todėl, kad žinome ir tvirtai tikime, kad mūsų tauta negali liuosai plėsties po Habsburgų meilaginga federacija, kuri yra tik naujos formos ištautinimo priemonė, kurio mes centėme per paskutinius 3 šimtus metų. Mes laikome ašvę už federacijos išvęgą ir tikime, kad laisvos autos centralėje ir rytinėje Europoje lengvai išstengs susivienyti į federaciją uomet matys tą reikalingu

"Mes negalime ir nenorime ilgiau gyventi po tiesiai pašalinių viešpačių, Belgijos, Francijos ir Serbijos

išardytojų, išžudžiusių dešimtimis tukstančių ramų gyventojų ir mūsų kraujo kareivių, bei papildžiusių nesuskaitomus prasižengimus prieš žmonių dviejų išsigimusių sauvaiškiųjų dinastijų vardu.

"Mes nepasiliksimė dalimotos valstijos, kuri neturi teisės gyvuoti ir kuri, atsisakydama nuo šiolai knių svieto organizacijose priimtų principų, pasilieka tik dirbtinu, be jokių moralių pamatų, budinku, stovinčiu skersai kelią kiekvienam linksniui prie demokratijos ir socialės pažangos. Habsburgų dinastija, įgimtų nuodemių ir prasižengimų stumiama į pražūtį, yra nuolačiu pavojumi pasaulio ramybei, todėl mes laikome sau už pareigą prieš žmonių ir civilizaciją priskubinti tos dinastijos puolimą ir išnykimą.

"Mes atsisakome nuo pripažinimo Habsburgams ir Hohenzollernams dieviško paėjimo: mes atsisakome nuo pripažinimo karaliams dieviškų teisių. Musų tauta liuosu noru išrinko Habsburgus užimti Čechijos sostą, todėl ji ir turi teisę prašalinti juos nuo to sosto. Siuomi mes paskelbiame Habsburgų dinastiją už nevertą vadovauti musų tautą ir nepripažįstame tai dinastijai jokių teisių valdyti Čecho-Slovakus, kuriuos mes paskelbiame laisva ir nepri gulminga tauta.

"Mes priimame ir butinai vadovausimės šiolai knės demokratijos idealais, kurie per šimtmečius buvo musų tautos idealais. Mes priimame Amerikos principus, kuriuos suformulavo prezidentas Wilsonas: principus laisvos žmonijos, tikros lygybės tautų ir valdžių, gaudančių teisėtą galę nuo valdomųjų. Mes galime pripažinti tik principus, suformuluotus Amerikos Nepri gulmybės Deklaracijoje, Lincolno principus ir Deklaraciją žmogaus ir piliečio teisių. Už šituos principus musų tauta liejo savo kraują laike garsiųjų hussitų karių 500 metų atgal; už tuos pačius principus musų tauta ir dabar lieja savo kraują greta su tautininkais Rusijoje, Italijoje ir Francijoje.

"Paminime tik pamatinius Čecho-Slovakų tautos Konstitucijos principus. Tati Konstitucija turės būti sutaisyta teisėtai išrinktą paliuosuotos ir suvienytos tautos atstovų.

"Čecho-Slovakų tauta privalo būti respublika Nuolačiame palinkime prie progreso ji tur užtikrinti pilną sąžinės, tikėjimo ir mokslo, literatūros ir dailės liuosybę, žodžio, spaudos ir susirinkimų laisvę, peticijų padavimo teisę. Bažnyčia turi būti atskirta nuo valdžios. Demokratijos pamatan turi būti padėta visuotinių rinkimų teisė. Pilnos

lygios teisės moterims politiskame, draugijiniame ir kulturiniame gyvenime. Apsauga mažumos teisių per proporcinale atstovybę. Pilna lygybė tautinių mažumų. Valdžia privalo būti parlamentarė, pripažinti iniciatyvos ir referendumo teises. Nuolatinė armija turi būti pakeista j milicija.

"Turi but vykinamos svarbios ekonominės reformos. Didieji dvarai turi būti išpirkti ir išadinti bežemiams. Bajorijos privilegijos turi pranykti. Čecho-Slovakija priima ant savęs dalį Austro-Vengrijos skolų, padarytų prieš karę. Kariškosios skolos turi puliti ant tų, kurie šią karę pradėjo.

"Užrubežinėje savo politikoje Čecho-Slovakų tauta pilnai paima ant savęs atsakomybę dalį Rytinės Europos perorganizavime. Ji pilnai pripažįsta demokratiškus ir draugijinius tautiškumo principus, kaip ir tą, kad visos tarptautinės sutartys turi buti daromos atvirai, be slaptos diplomatijos.

"Musų konstitucija turi sutverti darbščią, racionalę ir teisingą valdžią, kuri neprileistų prie privilegijų ir klasinės teisdavystės.

"Demokratija apgalėjo despotizmą. Militarizmas apveiktas — demokratija pergalejo. Žmonija bus perorganizuota ant demokratijos pamatų. Tamsiosios jėgos prigelbėjo šviesai atsiekti pergale. Jau švinta naujosios žmonijos aušra.

"Mes tikime į demokratiją, mes tikime į laisvę ir da kartą į laisvę.

Pasirašė:

Prof. T. Masaryk, Premjėris ir Finansų Ministeris,

Generolas Dr. Sefanik, Tautos Apsigynimo Ministeris,

Dr. Edvardas Bens, Užrubežinių ir Vidujinių Reikalų Ministeris.

Paryžius, Spalių 18 d., 1918 metų.

TAUTINĖS TARYBOS REZOLIUCIJA.

1) Kadangi, iš priezasties karės, Lietuvos gyventojai kenčia kuobaisiausį vargą, ligas ir badą, neturėdami nei valgio, nei drapanų, nei vaistų; ir

2) Kadangi jiems grėsia neabejotinas pavojus iš priezasties Lenkijos mėginimo sujungti Lietuvą su taja šalia; ir

3) Kadangi, juos tegalima bus kuoveikiausiai sušelpiti ir iš svetimų valdonų išgelbėti tik inkuriant pilnai Nepriklausomą Lietuvos demokratišką valstybę; ir

4) Kadangi tokios valstybės inkurimas iš dalies priklausau nuo musų pačių greito pasidaravimo umu laiku surenkant apie \$350,000, kurie eity apmokėjimui išlaidų Lietuvos atstovų Taikos Konferencijoje; ir

5) Kadangi tokios sumos, greitai surinkimas priguli ir remiasi ant gero pasidaravimo, sutarimo ir sutikimo tarpe Amerikos lietuvių; ir

6) Kadangi Taikos Konferencija, kurioje bus apsvarstomas musų Tėvynės likimas, jau dabar tuojaus prasidės, ir viršminėta pinigų suma yra tuojaus reikalinga,

Todelei, mes, Amerikos Lietuvių Tautinė Taryba, atsižvedgdami į šios valandos svarbumą musų visai tautai, jos gyvybei, išgavimui Lietuvai neprigulmybės, atgavimui bei išgelbėjimui Lietuvos žmonių, nutariame:

Kuonoširdžiausiai melsti, prašyti ir maldauti, kad kiekviename mieste, miestelyje ir kolonijoje tuoj susitvertų bendri vietos lietuvių komitetai, kurie sušauktų kuodidžiausius susirinkimus ir plačiai bei viešai paskelbtų šį reikalą; ir

Kad nuskirti aukų rinkėjai eity iš stubos stubon, dirbavės dirbtuvėn, nuo asmenio lig asmens, rinkdami pinigų musų gimtinės šalies ir musų genties išgelbėjimui; ir

Kad kiekvienas asmuo aukautų kiek tik kas gali, su augusieji nors po \$5. ar \$10. tam musų gyvam reikalui.

Dar toliau mes, Tautinė Taryba, nutariame, kad toksai aukų rinkimas tęstusi kasdieną ir kasvakarą per visą gruodžio mėnesį iki pat Naujų Metų; ir kad visi tokiu budu surinkti pinigai butų tuojaus nusiunčiami esantiems fondams, kol nesusidarys vienas bendras komitetas, kuris alei vieną centą vėliau surinks ir kuogreičiausiai pasius dabartiniai Lietuvos valdžiai Vilniuje, palikdamas kiek reikia Vidur-Europos Tautų Sąjungos Komitetui.

Amerikos Lietuvių Tautinės Tarybos Valdyba:
Pirm. P. S. Vilmontas,
Vice-pir. V. Jankauskas,
Sėkr. P. Norkus,
Izd. V. Ambrozevičia.

LAISKAS Į REDAKCIJĄ.

(Teatralių draugijų domai).
Gerb. Red.: —
Meldžiu neatsisakyti indėti šias eilutes.

Pas mane yra visi egzemplioriai dramos - tragedijos "Genovaitė" su priedu VIII veiksmo "Gilius kalėjime ir jojo mirtis" pritaikinta A. Vitkausko. Kaina egz. 50 c. Dramos bei teatralinės draugijos, norinčios lošti minimą veikalą gali gauti pas mane, nuperkant visus egzempliorius. Kaina visų — \$6. Visą sumą, už parduotus egz., skiriu Sandaros Patrijai.

Pasiskubinkite išsirašyti.
Jonas Sekys,
101 Oak st.,
Lawrence, Mass.

SKAITYKITE
PLATINKITE
"SANDARĄ"!

TAUTININKŲ PRAKALBOS SO. BOSTONE.

Amerikos Lietuviai Tautinės Sandaros Seiminės prakalbos 15 d. lapkričio, 1918 m. Lietuviai Svetainėje, nusisekė labai puikiai. Nežiurint kad prakalbės buvo šios dienos vakarą ir su įžanga, nežiurint, kad tą patį vakarą buvo taipgi „Užburto Kunigaikščio“ repeticijos, tuo pačiu laiku ir tame pačiame name, — vis tiek žmonių prisirinko pilna svetainė. Kalbėtojas buvo gerb. Dr. J. Šliupas iš Washingtono ir ALT. Sandaros prezidentas, gerb. S. E. Vitaitis, iš New Yorko. Publikos, kuri susidėjo iš visokių pažiūrų žmonių, užsilaikymas buvo toks, kad pavyzdingesnio ir buti negali. Laikė abiejų kalbėtojų kalbą salėje viešpatavo tylo. Delegatai, su kuriais teko kalbėti, labai gyvė Bostono publiką už tokių gražų, ramų, ir mandagų užsilaikymą. Garbė bostoniečiams už tai. Prakalbų rengėjai siunčia jiems nuoširdų aciu.

Dabar kas-link pačių prakalbų. Pirmutinis kalbėtojas, gerb. S. E. Vitaitis, kalbėjo apie tautininkų veikimą, jų principus, jų augimą ir įtekmę Amerikos Lietuvos liaudyje. Jis kalbėjo apie rimtus tautininkų partijos tikslus ir nupiešė tokią gražią, aiškią paveikslą, kad, rodos, kiekvienam lietuviui, turėtų būti aišku jogei tik tautininkų partija stovi ant grynai tautiškių - demokratiškų principų. Jis paėmęs aiškinti da lyką nuo Brooklyno Seimo, kur keliolika tautininkų, matydami, kad ten veikiama ne Lietuvos labui, bet tik klesinė kova varoma, atsiskyry ir suorganizavo ALT. Sandarą iš tų keliolikos tautininkų, o per keturis metus, sako gerb. Vitaitis, užaugome į tvirtą organizaciją ir turime „Sandarą“, turime Lietuvos Nepri gulmybės F., kurin jau tukstančiai doliarų suplaukė. Taipgi valdome Centralinį Komitetą, organizaciją vien tik gelbėjimui Lietuvos, kuri remia tukstančiai tėvynainiui. Visa tai tautininkai atliko per šituos keturis metus. Galop gerb. kalbėtojas sako: pradėjus vidurinei sriovei organizuotis, mūsų kairieji ir dešinieji broliai juokėsi, kad tautininkai „neturi principų“, kad jau jų organizacija smunka. O nekuri mūsų kairės ir dešinės sriovės laikraščiai pradėjo ginčytis, kurie turėtų parupinti grabą mūsų organizacijai? O vienok išėjo kaip tik priešingai: Socialistų Lietuvos gelbėjimo fondan (L.S.F.) pinigai visai sustojo plaukę, jų Lietuvos Laisvės Fondą ir-gi mažai kas remia. Mūsų brolių socialistų atsinešimas Lietuvos klausime taip pat neaiškus.

Su Krikščioniais - demokratais tas pats, sako gerb.

kalbėtojas. Jų įtekmę vi suomenėje, išėjus tamsesnius katalikus, vis mažėja. Jų principai visai neaiškūs. Dalis krikščionių - demokratų rodos norėtų respublikos, bet daugumas jų užsispyrę tempia prie teokratiškos monarchijos, su Urachu prysakyje, kuris, sako, jau gerokai kalbą „Tėve Musų“. Jie pasiuntė savo atstovą kun. Bartušką į Šveicariją. Tas tuojaus pavirto monarchistas. Neseniai krikščionis - demokratai pasiuntė tą tris savo pasiuntinius, bet kiek matyt iš jų laiškų, ir tie nesikrato nuo karaliaus nors dar savo galutinios nuomonės neišreiškė. Prie to jie, t. y. klerikalai nori tokios Lietuvos, kur nebut galima kalbėt tokiems žmonėms, kaip Šliupas, Bagočius, Michelsonas ir taip toliaus.

Taigi ar gali nors vienas apsišviesinti ir tikras tėvynainis - lietuvis ar lietuvi remti tokią siaurą, neaišką, Lietuvai kensmingą, klerikalų politiką, — klausė gerb. Vitaitis. Niekados! Toliaus gerb. kalbėtojas sakė, jog jis gerbia maldą kaip maldą. Gerbiu ir gerbsiu kunigus kaip kunigus, bet ne kaip politikierius, o apie atsinešimą link tikėjimo jis net perskaitė vieną paragrafą iš A. L. T. Sandaros konstitucijos, kur sakoma: „Visiška liuosybė visokiems tikėjimams.“ (šituos žodžius sakė ALT. Sandaros prezidentas, tautininkų vyriausios organizacijos galva, cituodamas iš ALT. Sandaros konstitucijos. Taigi kataliko, jeigu jis nėra klerikalas, jeigu jis nėra gyvenėjas kunigų luomo, ir jeigu jis nėra jų apmokamas agentas, tvirtinimas, jog tautininkai yra laisvamaniai griovikai tikėjimo, — yra visai be pamato.)

Toliaus gerb. kalbėtojas sako: mūsų kairieji ir dešinieji broliai sako, jog tautininkai neturi principų. Gi pirmutinis ir aukščiausias mūsų principas — **laisva Lietuva** politiškai ir ekonomiškai. Ar gali buti didesnis principas?! Už šitą principą tautininkai deda visas pastangas. Jie su šita mintimi atsiveikina eidami gult. Jie sapnuoja apie ją miegodami. Jie pasitinka ją keldami iš miego. Štai šiuo momentu tautininkų principas!

Tai maž-daug taip gerb. Vitaitis kalbėjo, kviesdamas mūsų brolius ir seseris stoti prie tautininkų eiles, stoti prieš jį, kad galėtume vien kaip vienas bendru balsu reikalauti: Mes reikalaujame laisvos Lietuvos! Šia žodžiais užbaigė savo tauriningą kalbą.

Po S. E. Vitaičio kalbės gerb. Dr. J. Šliupas. Gerb. laktaras šiuo katru didžiąją svarbą dėjo ant trijų da-

vykų: vienybės, rimtumo ir aukų. Dr. Šliupas prašyte prašė socialistų, kad ir jie prisidėtų. Sakė: nors per vėlai, bet da vis yra laiko. Mes nebusime lietuviais, nebusime rimtais, dorais žmonėmis jeigu neparodysime vienybės dabartiniu momentu. Dėkite aukas kas kiek išgalite! Man nesvarbu, į kurį fondą dėsite, kur jums parankiau, ten duokite, tik duokite! Lietuva po keturių metų didžiausio vargo ir tai apsiima sudėti vieną milijoną frankų, o mes čionai jeigu duosime bent pusę doliaro, tai sudėsime tris šimtus penkes dešimtis tukstančių doliarų. Duokite Lietuvos reikalams dešimtines, penkines, doliarines, — kas kiek galite!

Dr. J. Šliupas tarp kitko papasakojo da vieną naują dalyką, butent, kad Gabrys, kurio tikras vardas yra Paršaitis, o kuris Amerikon atvažiavęs buna Gabrys — jau ne Gabrys. Šveicarijoje jis vadinasi „viscomte“, o du ar tris kuniaigi turi da augštesnius titulus. Labai gaila, kad rašėjas šitos korespondencijos nenugirdo, kas tas per titulas, bet, rodos, kad Dr. sakė, jog „Delgado viscomte“. Na pamatsite, kaip musų Čalis Pakštas parsivež „Markyzo“ titulą. Suprantama, jeigu tik musų broliai krikščionys demokratai gautų tokią Lietuvą kokios jie pageidauja, jie parsivežtų visus savo titulus į Lietuvą ir jau jų išsižadėti nenorėtų.

Taigi, broliai ir seseris, jeigu nenorite, kad Lietuvą užvaldytų bolševikai arba lietuviški grafai, stokite į eiles tautininkų - demokratų partijos. S. N.

NEW YORKO KRIAUCIŲ STREIKAS.

New Yorko ir Brooklyno generalis kriaučių streikas išsiplėtojo gana smarkiai. Trečioje streiko dienoje jau streikierių skaitlius siekė 55,000. Svarbiausia streiko priežastis sekama:

A. C. W. of A. unijos pastutinėj konvencijoj įvykusiuoje Baltimore, Md., tapo nu tarta, kad visoj Amerikoje unija stengtųsi įvesti 44 darbo valandas į savaitę. Nors tas nutarimas buvo vasarą, bet iki šiol niekur dar jo gyveniman nebendė vykdyti.

New Yorko vaikų drabužių siuvėjai pirmieji pareikalavo tą nutarimą gyveniman įvykdyti. Kadangi darbdaviai atsisakė tą reikalavimą išpildyti, tai darbininkai apskelbė streiką. Tą matydami vyriškų draugų unijos kirpėjai, susungė su vaikų žiponų iširbystės unija, kad suteiktų jiems visokeriopą pagalbą.

Darbininkų asociacijai orėdama užbėgti tam keičiamai, apskelbė kirpėjams laukiant, kuris apėmė apie 100 darbininkų.

A. C. W. of A. unijos vyriausiniai pamatė, kad dar-

daviai nejuokais griebsi kovoti su vaikų drabužių siuvėjais, tuojaus pastariesiems pribuvo į pagelbą — apšaukė generalį streiką.

Dabar kova eina smarki. Visos lietuvių kriaučių dirbtuvės išėjo į streiką 12 d. lapkričio. Kitų tautų irgi panašiai pasielgė. Streikierių upas pakilęs, pikietavimas eina labai puikiai ir streiklaučių nesiranda. To dėl yra viltis, kad streikas greitu laiku bus laimėtas.

Kitų miestų unijiniai darbininkai žada duoti piniginę paramą, jeigu tik bus reikalingas.

Taipgi pavyko sužinoti, kad darbdaviai slapta kur tai siunčia neužbaigtą darbą, veikiausia į kitus miestus. Todėl perspėjame kitų miestų kriaučius, jeigu atvežtų tokį darbą, atsisakyti jį dirbti.

Daugelis dirbtuvių jau pradeda tartis, mažesnę jau taikosi, jos išpildo visus darbininkų reikalavimus. Reikia tikėtis, kad tuojaus pradės ir didesnę dirbtuvės taikytis, tik darbininkai privalo vienybėje laikytis.

Presos Komisija:

S. Pavalkis,
Z. Kelmelis,
F. Ručas.

P. S. — Melždiame ir kitų laikraščių perspausdinti šį musų pranešimą. P. K.

AUTOKRATIJA ŽLUNGA.
(Released by the Committee on Public Information)

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on October 3, as required by the act on October 6, 1917.

Trijų Vokietijos talkininkų susmukimas — Austrijos, Turkijos ir Bulgarijos — didžiausią prieš civilizaciją suokalbininką palieka vieną užvertą. Sunaikinta didžioji vokiečių karės mašina, su atsidavimu per penkesdešimt metų pastangų statyta. Viršiausias saumylis pasauliu viešpatauti tikslas, kuriam šioji mašina taip intemptinai statoma buvo, paversta į niekus.

Visi vokiški suokalbiai, sabotazas, intrigos, žudynės, barbariškumai ir prieš žmonių prasižengimai, kad tą viršiausį saumylį tikslą pasiekti praktikuoti, susilaukė savo teisingo atlyginimo vokiškiems ginklams.

Vokietija šandie liko išmama savųjų tarpe, laukdama baudos už savo viešpatavimo spėka. Vientik stebuklas Hohenzollerno karūną išlaikyti tegali, nes militarizmas, kurio jį rėmėsi, liko sutriuškintas. Hohenzollernų namas savo dienoje buvo galingu, nes jis lygia galybe niekad dvikovon iššauktas nebuvo. Pastarosios slopinimas Vokietijoj išdirbo didesnį atsispirimo spėką už Vokietijos ribų.

Vokiškoji sistema galų gale lemta nuopolui, nežinoma, ar jos matomo išrokavimo žmonėms. Jokia tautiškai negali gyvuoti savo žmonių pavergimu karališkai vyriausybė. Pajėga, kuri autokratijos valdovą palaiko, gimė

kitą pajėgą, kurį jį nuverčia. Tai yra vidujinis veiksnys. Išlaukinė pajėga išsivysto per pasaulinę komerciją, insukanti nuomonių apsikeitimą, žmonių maišymąsi, valdžios formos ir gyvenimo būdų aplamus apkalbėjimus. Tai natūraliu budu sukelti visuotinę laisvės pageidavimą. To noro išraiška gali pasinešti į laikinę betvarę, savo užsimezgime gali reikšti dargi didesnį žmonėms suvaržymą, negu autokratija uždeda, bet tas suvaržymas, budamas akstinu laisvės atsiękti, bus nušluotas. Tauta, kuri jį nugalė, išeis tvirtesnė del savo aukų, pašvėstų savo idealų atsiękti.

Pasaulis, kovoja prieš vokiškąjį pavergimą, autokratijoj savo išreiškimą radusį. Pasaulis, apnuogintu liškės, savo turtus išaikvojęs, nuteriotas, galų gale nusivalo nuo karališkojo valdymo. Naikinimo karė industrijai uždėjo milžinišką darbą. Karės taikai reikalavimai bus nė kiek nemažesni. Bet žmonių dvasia nenupuola del darbo didybės. Karės patyrimai davė jiems progos savo spėką pažinti.

Lauko ir dirbtuvių kovotojai buvo užėmę svarbią poziciją grumtynėse su autokratija. Jų pozicija, kuomet pergalė jau matoma, virto užvis svarbiausia. Laidinas ginklų sudėjimas gali nutildyti kanuoles karės lauke; gali karininką paskatinti savo ginklus padėti; gali karės trenksmą nuraminti. Bet pasaulis turi but pasirengęs prie diplomatinų suktybių.

Skaitytojų kampfelis.

(Už išreikštas šiame skyriuje nuomones Redakcija neatsako).

DEL SAŽINĖS LAISVĖS.

Ir mes turime sąvoką kurioje tūno sąžinės laisvė. Bet kaip toli nuo jos dažnai nueiname, tai pasauliui stebėtina paliktų.

Kuomet mes skelbiame sąžinės laisvę, tai turime omenyje tik, turbūt, save, bet ne kitus, nes pasirodžius kito nuomonei neišrodinėjam joje klaidas, bet dažnai spaudoje giname ją skelbti įvairiai provokuojant rašančius žmones. Tulas laikraštis paskelbė savo bendradarbio mintis, kad Lietuvai reikėtų dėti federacijon su Rusija ir išrodinėjo to naudą. Kitas laikraštis, kad prirodinėti negerumą susijungimo federacijon su Rusija, ir pilnos savistovybės gerumą išrodyti, jis griebsi mažai dar kam žinomų būdų, o butent, stengiasi laikraščio leidėją išpasaly sukirsyti su Redakcija. Yra tokių bandymą daręs ir kitas laikraštis.

Tokiu budu tie „laisvės sąžinės“ skelbėjai nori, kad sąžinės liuosybė būtų tik jiems ir kad kritikos jų darbai nematytų, o jų mintims niekas neprieštarautų.

Jeigu mes kitur pažiūrėsime, tai yra kitaip. Štai Šv. Valstijų prezidentą galima kritikuoti ir jis, turėdamas galę uždrausti daryti, netik nesikėso, bet kritika rimtai jo nuomonės reikalaujanti spauda atsako. Taip viur. Nerasite insinucijų rimtose spaudos organuose, be kritika.

Vienas iš laikraščių talpina bendradarbio M. Anskaičio rašalą, kuris net su teisybe pr-

silenkia. Tenai rašoma, kad J. Strimaitis tautą padaręs internacionale, o „Am. Lietuviai“ noris pajungti Lietuvą po svetimu jungu. Tai neteisybė.

„Sandaroje“ buvo rašyta, kad Sandaroje gali prigulėti internacionalai, jeigu jie sutinka su Sandaros programa, o „Am. Lietuvyje“ buvo sakyta, kad Lietuvai nėra blogo, o vien geras dedantės su Rusija federacijon. Kur čia tautos pavergimas svetimam tautai? Juk tenai išrodyta, kad Rusijoj valdžiai nusistatčius ir tvarkai įėjus tokis jungimasis iš ekonominio, politinio ir visų kitų atžvilgių išganingas Lietuvai.

Jeigu p. Anskaitis norėjo buti rimtu vyru, tai privalėjo išrodyti visapusiai, kodel nesidėti federacijon su Rusija, kodel geriau Lietuvai savistovei. Bet kaip dabar išrodo, jeigu atsakyti į raštą keno nors siundymu laikraščio leidėjo ant Redakcijos?

Tokiu pat kone budu daro ir su p. Jurgeliu, kuriam nesigaili panigyrikos už susipratimą, bet ką tuom laiku p. Anskaitis daro, kad „Sandarą“ rėmus? Pagirti begipu, bet padaryti ką nors pabandykite.

Ir siundimai ir tik siundinėjimai prieš tulus asmenis, kurie kitaip mano, kad tuom uždaryti tų žmonių nuomonėse vietą spaudoje, kad kitus, sau nepatinkamus, prašinti nuo laikraščių ir jų vieton įsisodinti akulus pataikunus, nereiškia kad tie žmonės yra išpažintojai sąžinės laisvės.

Gyveni ir manai, kad tie žmonės jau tolimo gyvenimo siekinių pasitoline, jie bijo kovos, kovos už savo nuomones, jeigu bijo spaudos, kuri jiems kiek prieštarauja. Ir kada šiandien pasaulis demokratybėn žengia, kada tautos išnauso persitveria naujan gyveniman, nustato naują tvarką, tada juk tai ir visi kalba, plenuoja ir niekam nežino ma ir žmogaus sąžinės liuosybė netik platesnė, bet ir pagerbta daugiau, spauda daugiau įvertinta, ir ne pajuoakai, imamos mintis, bet aptarimui, nebandoma burnos kam uždaryti, bet atidarama.

Duokite įvairiai dalykus žmonėms apkalbėti ir iršti.

Naujas Sandarietis.

NEDELIOJE

mes ilsimės dušia ir kunu nuo 6 dienų sunkaus darbo. Dauguma mūsų pralaidžia laiką linksmoje draugų kompanijoje, drauge pietujame, vakarieniau jame.

Kompanijoje kiekvienas valgo truputį daugiau negu paprastai. Toks jau žmogaus prigimimas, o panedėliais mes dažnai tingime dirbti, mūsų organizmas buna nusilpęs, dažnai skauda galva, nesinori valgyt, burna nemaloniai kvepia.

Skilvys negal pervirškint per daug maisto užtat jis užsiteršia, o nuo to kyla viršminėti simptomai.

Visuose panašiuose atsitikimuose, kaip jau visiems gerai žinoma, prieš miegant reikia suvalgyt 3 saldaines Partola, kurios per naktį tikrai ir švelniai išvalo vidurius. Del to Partola vi suomet reikia turėti po ranka, kad atėjus reikalui tuoj but galima gaut, o del to reikia tuomi išanksto pasirūpinti. Visa puškė saldainių kainuoja \$1.00, o už \$5.00 net 6 puškės. Užsakymus ir pinigus adresuokite:

APTEKA PARTOSA,
100 2nd ave., Dep. L.2,
New York, N. Y.

Už savo gerumą Partola geravo auksinius medalius ir pagyrimo laiškus 6 visapasaulinėse padose Londone, Paryžiuje, Genevoje, Milane, Neapolyje ir Barcellonaje. Kiekvienoje šeiptynoje turi but Partola. (140)

Lietuviai Amerikoje.

LAWRENCE, MASS.

Kazirnikų nelaimės.

Sutikau savo senų laikų draugą, pasisveikinome. "Kaip einasi?" — klausiu. "Blogai" — jas man atsako ir aiškina: "Lapkričio 4 d. užėjau į pulrumį. Ten draugai kortomis lošė, mane taipgi prikabinė. Man iškart gerai sekėsi, — buvau išlošęs \$20.00. Bet štai mano "draugai" tik capt visus mano išloštus pinigus ir pasmuko pro duris. Vijausi, prašiau sugrąžinti nors mano pinigais, o išloštus tegul pasilieka, bet jie man atsakė: "Eime į salioną atiduosime". Bet kuomet salione paprašiau pinigų, tai jie man kad emė duot, tai jeigu ne saliončikas, jie būtų mane ant ano pasaulio išvarę. Ir taip mane apdaužė vienas LSS. 64 kpnarys M. Č. ir kitas švento Lauryno Draugijos narys. Jeigu aš mokėčiau rašyti, tai kad duočiau jiems laikraštį, tai duočiau. O į pulrumius tai jau daugiau kol gyvas busiu neisiu" — užbaigė mano senų laikų draugas.

Gėda kazirnikams. Tuli iš jų kartais pralošia po kelis šimtus doliarų, o po 10—20 dolerių tai tamsūs mūsų lietuviai dažnai prašvilpa.

Broliai lietuviai! Meskite tuos bjaurius papročius, o pradėkite mokintis, lavintis.

Niamnių Pranas.

LOWELL, MASS.

Prakalbos.

Lapkr. 10 d. čia kalbėjo p. Michelsonas iš Bostono. Kalbėjo apie Lietuvos istoriją, Rusijos revoliuciją, kaizerį, bolševikus, klerikalus, socialistus ir tautininkus. Kalbėjo apie Lietuvos atstatymą, bet nežinia del ko visai neragino rašyti apie Lietuvos Atst. Bendrovės.

Lėšų padengimui surinkta \$5.00.

Paroda.

Karės pabaigos paskelbimas ir Lowellį sujūdino. Lapkr. 11 ir 12 dd. niekas nieko nedirbo. Parodos buvo didžiausios. Utarinke parodavo unijos ir draugijos. Taipgi parodavo šios lietuvių draugijos: "Sv. J.", D. L. Algirdo ir kitos. Lietuvių maršavo apie 300. But labai gerai, kad Lowellio lietuviai įsitaisytų lietuvišką vėliavą, nes kiti tautų žmonės su savo vėliavomis maršavo. Viso Lowellyje maršavo apie 15,000 žmonių.

Nuo vieno automobiliaus nukrito 12 metų amžiaus vaikas J. Baumila, o kitas automobilius ant jo užvažiuavo ir sunkiai sužeidė. Baumila tapo nugabentas ligonbutin.

K. Kindaras.

WORCESTER, MASS.

Susirinkimas.

ALTS. 16 kp. rengia ekstra susirinkimą su prakalbotomis lapkričio (Nov.) 24 d. 6 v. v., 29 Endicott st. Visi sandariečiai ir abelnai visi lietuviai yra kviečiami dalyvauti, nes pasibaigus šiai baisiajai karei mes turime rimtai pradėti tą darbą, kurį dirbtimės verčia tėvynės meilė, mūsų sąžinė ir žmoniškumas.

Šiame susirinkime bus renkami aktoriai ir aktorės suvaidinimui labai linksmo farso. Kas jaučiasi galįs paimti kokią rolę — malonėkite ateiti ir prisidėti prie veikimo.

Susirinkime bus kalbama ir apie garbiamos mūsų organizacijos reikalus.

Anna J. Shuman.

MONTELLO, MASS.

Taipgi prakalbos.

Lapkr. 3 d. čia kalbėjo du vietiniai gyventojai, LSS. kuo-

pos nariai, p. J. Pakausis ir F. Balsis. Ponas Pakausis kalbėjo pirmas ir matomai dą nepratęs kalbėti, o dą labiau nepratęs teisybę sakyti, nes kabinėsi vien prieš jam nepatinkamų dalykų. Dą-gi bandė kritikuoti "Sandaros" taktiką, kurios ji laikėsi laike Brocktono batų dirbėjų streiko. Nabagas ponas Pakausis, "užmiršo" kad "Sandara" daugiausia rašė apie Brocktono batų dirbėjų streiką ir abelnai apie jų organizavimosi reikalus. Streikių atsišaukimas taipgi tilpo "Sandaroje", o tuomi tarpu buvo tokių laikraščių, kurie to streikių atsišaukimo netalpino.

Zmogus turėtų suprasti, kad "Sandaros" redaktorius nesėdi Montelloje, taigi reiktų atskirti korespondentų pranešimus nuo redakcijos raštų. Juk visiems yra žinoma, kad korespondentai dažnai myli ką-nors perdėti arba net pameluoti. Pirmasai abelnėtojas ir Dr. Šliupa "kritikavo".

Ponas Balsys kalbėdamas pasakė, kad jis gimė laive važiudamas, o dabar tas laivas nuskandintas, reiškia dabar jis sakosi, kad neturįs tėvynės. Abelnai tas žmogus nežino kas tai yra tautybė ir kas tai yra tėvynė. Pabaigoje jis kvietė į diskusijas republikonus ir demokratų.

"Sand." Reporteris.

TAMAQUA, PA.

Ligoms praėjus.

Tamaquoj liga pasibaigė. Dar yra sergančių, bet epidemijos nėra. Shenandoah, Pa. mieste lyje, didžiojo apgyventame lietuvišiais, smarkiai siaučia. Iš mūsų miestelio, "Home Guard" karieivijos kompanija, kuri pūkiausiu darbu epidemijos laikui pasizymėjo, išsiųsti į Shenandoah, prižiūrėti ligonius Emergency ligonbuty sergančius.

Kalbėjau si p-nu Al. Stankevičium, jannu čia augusiu, kuris dabar ten nusiūstas apie ligonius rupinties.

Jisai man pasakojo: "Trečia dalis sergančių Shenandoah kolonijoj esti lietuviai. Serga iš viso apie 2000 gyventojų. Emergency Ligonbuty taip pat didesnė dalis ligonių lietuvių. Didžiausias nuosimtis mirštančių yra pas lietuvius".

Nusistebėjus kad taip labai daug aukų ima iš lietuvių tarpo.

Jis taip man paaiškino: Didelė dalis mirštančių per daug naudoja svaiginančių ir gėrimų. Daktarams netiki, ir neišaukia gydytojo, pakol liga visai nenusilpnina.

Į ligoninę tiktai važiuoja tada, kada nėra jau vilties pagyti. Ir čia papasakojo vieną incidentą.

Ambulanca pašaukė. Ligonių nespėjo nei į ligoninę nuvežti, ir ligonis numirė. Kita, lietuviai nemoka ligonių prižiūrėti. Peranksti kešiasi ir liga iš naujo atkrinta. Atkritus ligai sunku pasveikti.

Kita yda pas lietuvius tokia: Lietuviai atvežti į ligoninę užrašo lietuviškai, bet sakosi moką tiktai lenkiškai kalbėti. Kuomet išties blogiau lenkiškai kalba, negu angliškai.

Ligonbutių pusė patarnautojų vyrų ir slaugintojų lietuviai. Labai pasišventusiai rupinasi gerbuviu ligonių.

Maždaug tokių nesmagių ir nelinksmų žinių galiu aprašyti. Šiandieną gavau žinią, kad nuo siaučiamos ligos pasimirė mano pusbrolis Stasys Kuzminskas.

Mano šeimyna vis sveiksta. Kitą kartą parašysiu ypatnįg atsitikimų iš Schuykill'o pavieto. Aš tam paviete gyvenu. Kietoji Anglis.

NEWARK, N. J.

Nepaprasta lietuvių paroda.

Lapkričio 7 d. visiems netikėtai suskambėjo taikos varpas ir apie antrą valandą po pietų prasidėjo didžiausias liaudies riksmas ir džiaugsmas. Vieni rėkia "karė pasibaigė! ourė! ourė!" Kiti gi apsišarąjė verkė kiti juokėsi, kiti bučiavosi, kiti popierius barstė, kiti ant gatvių alų šinkavo už dyką, kiti karčiamose džiaugėsi ir rėkavo visokiais balsais. Tarpe tų balsų buvo ir mūsų lietuvių. Man teko užėiti į kelias karčiamas ir aš net nusistebėjau, kuomet pamaciau, kad tiek daug lietuvių dar teblanko karčiamas ir tokių jaunų vaikinų matyt buvo gerkai prisitraukusių, kad vos ant kojų pastovi. Ištikrųjų tai yra tiesiog sarmata jauniems vaikams lankyti karčiamas.

Nors aš turėjau nesmagumą, bet apie penktą valandą suradau tikrų lietuvių tėvynainių su kuriais pasitaręs surengėm lietuvių parodą. Trumpu laiku susirinko apie 600 žmonių ir mažiau apie 300 ir du lietuviški benai. Vienas triubų, o kitas švilpinių. Benai atliko savo užduotį labai puikiai. Rengėjai buvo ponas A. Žiugžda ir p. A. Strupas. Maršalkos buvo Kaz. Vaškevičius, Ant. Daunaravičius, Domininkas Simonavičia, A. S. Trečiokas, A. Liepinis. Taipgi jie atliko savo užduotį labai puikiai. Apie 8 val. vakaro pradėjo maršuoti ir numaršavo ties miesto sale. Miesto majoras pasitiko lietuvius ir pasakė prakalbą. Savo prakalboj ištarė padėkos žodį lietuviams ir kitiems kitataučiai ir-gi ėjo su parodomis bet jų nebuvo taip sutvarkyta kaip lietuvių. Lietuvių pasitiko ir raita policija ir davė užimti pirmą vietą. Tarpe lietuvių plevėsavo 3 didelės vėliavos: 2 amerikoniškos ir tarpe jų — lietuviška. Tarpe žmonių plevėsavo mažiukės vėliavos — lietuviškos ir amerikoniškos. Lietuvių benas užgrąjino amerikonišką himną. Visi susirinko lietuvių svetainėn, kur p. K. Vaškevičius, pasakė keletą žodžių išreiškdamas padėką dalyvavusiems. Paskui užgiedojo "Lietuva tėvynė mūsų". Ant galo Antanas Liepinis paragino lietuvius dirbti visiems lietuviams vien tik lietuvių labui, o ne kokių partijų. Jis kalbėjo trumpai, bet jausmingai. Jis padarė didelį įspūdį užbaigdamas savo kalbą šiais žodžiais: "Eikit ir stokit į eilę, nes šiandien suskambėjo 'aivės varpas. Lietuva jus reikalauja. Eikit ir užimkit vietas amatninkai, rašytojai, dailininkai, artistai ir kiti. Lai gyvuoja lietuvių pramonija! Lai gyvuoja lietuvių spausdintas žodis! — Lai gyvuojai Lietuva!"

Visiems rengėjams pridera padėkos žodis.

B. L. A. Tėvynainis.

SCRANTON, PA.

Numirė 90 lietuvių

Del tos nelemtos ligos (isp. influenczos) mūsų mieste nuo 4 d. spalio iki 9 lapkričio visos viešosios vietos buvo uždaryta, Liga siautė smarkiai. Lietuvių pakirto 90 ypatų, jų tarpe daugiausiai stiprų, viduramžių žmonių. Visur rupestingai ir tvarkiai palaidojo mūsų g. grabininkas Jonas Stepanauskas. Dabar jau viskas atdara; žmonės lengviau atsiduso ir liga jau nyksta.

Iš tos priežasties Lietuvių dailės Mylėtojų Choras negalėjo statyti M. Petrausko 3jų aktų operetę "Užburtais Kunigaikštis". Dabar vėl skelbiama, kad bus statoma ant Lincoln Hall

26 d. lapkričio š. m. Pradžia 8 val. v. Po perstatymo — šokiai. Visi pasistengkite pamatyti. Pilypas.

CLEVELAND, OHIO.

Clevelandas atsižymėjo karės pabaigtuvėmis.

Kada pasklydo gandas, kad jau kaizeris prasišalino ir visavietinė taika arti, tad, žinoma, visų akys nušvito, taipgi ir clevelandiečių. Kas su parodomis, kas žiurėt parodų, kas smulkėse gėrė tol, kol galėjo, bet atsirado ir tokių, kuriems nušvitus tai valandėlei atsirado mintis, kad panaudot tą nepaprastai linksnų dieną, t. y. parinkti aukų į Neprigulmybės Fondą. Štai ir kyla pradžia iš "dešimtinės ir prie jos jau dvidešimtinė, ir tt. Suskaičius pasirodė, kad jau viršaus \$500.!! Tai yra gana suprantama, kad ir Clevelande yra lietuvių, kuriems rupi Lietuvos Neprigulmybė, arba jos savyvalda.

Taigi clevelandiečiai dą neviskas. Kurie dą neaukojote į L. N. F., — atmintkite, kad kiekvieno lietuviuo pareiža nors kiek prisidėti, ir kurie jau prisidėjote paraginkit kitus, paaiškinkit del ko šitie pinigai bus sunaudoti.

Sykiu tariu padėkos žodį visiems, kurie aukavo į Nepr. F. Pavyzdings laidotuvs.

Mirė B. Bogurckas jaunas lietuvis, apie 26—8 metų amžiaus ir paliko moterį su kudiuku apie 3 mėnesių senumo. Priežastis buvo naujoji liga, inflienza. Vėlonis prigulėjo prie Dr-stės Dr. V. Kudirkos, kurios nariai palaidojo į kapą. Kada jau palaidojus grįžo namon, tai Dr. V. Kudirkos Drg. nariai-palydovai padarė gražų paveikslą del visų clevelandiečių, nes paaiškinus našlės, p-nios Bogurckienės padėjimą per vieną narį tapo sumesta \$8.00, kas padarė džiaugsmą likusiai moteriai.

Kiek man žinoma apie Dr. V. Kudirkos Draugystę, tai išties viena iš geriausių draugijų, nes visados tikri ligoniai, t. y. verti pašalpos, ją ir gauna. Patarnaviną laidotuvių taipgi suteikia. Beto tai grynai tautiška, nes įstatatai nėra suvaržyti su bažnyčia nei uždrausta prigulėt kur nors. Žodžiu, tik pašalpinė Draugystė. Taigi kas mano prigulėt, gali ateit į susirinkimus, kurie atsibuna pirmą nedėdienį kiekvieno mėnesio. Nariai visados suteikia reikalingas informacijas, tiktai klauskite.

ALTS. 18 kp. Varpo choras jau ir vėl žada veikt. Pirmi šokiai žada but lapkričio 3 Od. L. Shvalb svetainėje, 6131 St. Clair ave., kur visi linksmai galės pasišokti, pasilinksmit. Bet tai dą ne visas, — kiti šokiai bus tuoj po Kalėdų, 29 gruodžio. Goodrich House, 1420 E. 31ts st. Ten jau kas kita, ten bus sulošta "Velias ne Boba", 2 veikmių veikalas. Lošėjai, kaip girdėt, gana gabūs, tai jau juokų netruks visiems, ten svetainė šviri o jau varpiečiai tai tik ir įjieško kur gražesnės svetainės, kad publiką patenkint.

Prie to visko žinoma ir sudainuot jau ne blogai gali, taigi, urą į Varpo choro vakarus, kas gyvas!

Narys.

LIETUVOS NEPRIGULM.

FONDO ATSKAITA

Už Spalių mėn., 1918 m.

FT. Winfield, Scot., Cal. karievis A. Hirschfeld, prisirašo prie "1,000 po 10" 10.00
So. Chicago, Ill., 74 SLA. kp. narių mėnesinė mokestis prisuntė P. Šimaitis 5.50
Lafin, Pa., krikštynosose pas S. Grigutį aukavo: A. Šnutis, M. Grigutis, J. Aleksa ir St. Grigutis po 1 dol., J. Grigutis — 50 c. Viso 4.50

Newark, N. J., Dr. J. Šliupo prakalbose 23 d. rugsėjo, auka-

vo: A. Žiugžda — 5 dol.; S. Adomaitis — 3 dol.; V. K. Puodžiūnas — 2 dol.; p. V. Leščinkienė, P. Glemžytė, J. Lukas, V. Pranis, P. Biekša, A. Parskevičius, M. Vilkas, J. Šarka, A. Dulkis, P. Lukšis, D. Simanavičius, J. Kralikauskas, P. Skietis, A. Danis, V. Ambrozevičia, M. Truska — po 1 dol.; smulkių — 24.57; atrokavus rengimo lėšas, 4.50, Fondan prisiūsta 46.07
Westville, Ill., L. Mosteika, dalis pelno nuo T. Račiūno vakaro 3.00

Cleveland, Ohio. Dr. J. Šliupo prakalbose, 10 d. liepos, prisiuntė J. M. Baltrukoniutė 6.56
Wilkes-Barre, Pa., Jurgis Vaišnis prisirašo prie "1,000 po 10.00" 10.00

Cleveland, Ohio, šeimyniška-me "VARPO" vakare suaukavo: K. Bagdonas, A. Janulionis, A. Šimkunas, J. Žemantaitis, V. Varakojis — po 1 dol.; P. L. Baltrukonis, J. Ribokas, T. Naura, M. Švarpa — po 50 c.; smulkių — 1.77. Viso 8.77

Chicago, Ill., Illinois Lietuvių Pašalpinio Klubo nariai, per J. Pupauską, klubiečio J. Martiniaus išleistuvėse kariuomenėn, aukavo: Iz. Pupauskas — 12...; po 1 dol. — J. Jurgilas, J. Rudaitis, M. Tamulevičia, A. Bugailiškis, J. Tuma, P. Jankantas, F. Degimas, M. Kasnauskas, po 50c. — J. Antanaitis, D. Antanaitis, V. Armonas, J. Mankus, K. Kanlenis, J. Diltaras, P. Anzulas, J. Kazragis; 40 c. — K. Karaskas; 35 c. — F. Liekis; po 25 c. — K. Grikantas, J. Byanskas, J. Budris, A. Birsenas, S. Bumbragis, K. Demereskas, A. Galinskas, A. Mažutis, J. Čepailis, D. Rėkus, J. Ivanauskas, A. Dainorevičia, V. Margevičia, V. Eringis, A. Balčaitis. Viso labo prisiūsta 49.50

Brooklyn, N. Y., J. Vizas, prisirašė prie "1,000 po 10" 10.00

Maspeht, N. Y., 250 SLA. kp. per D. Volungevičių 5.00

Detroit, Mich., J. Burbulis, per "Vien. Liet." Redakciją 2.00
Westville, Ill., Lietuvių Ukėsų Klubus, per J. Uždavinį aukavo 50.00

Jackson, Mich., 280 SLA. kp. per A. Juškauską 10.00

Houston, Texas, P. J. Purvis, skyriuje "1,000 po 10" užsimokėjo likusią dalį už 1919 m. 6.00
Deferiet, N. Y., A. Bundonis (prižada mokėti po 5 dol.), užsimokė už 1918 m. 5.00

Brooklyn, N. Y., per J. Ambraziejų išleidimui Memorialo aukavo: M. W. Bush (iš bakusko) — 6.22; St. Semaičiūtė už 4 mėn. po 1.00 — 4 dol.; A. Montvila — 1 dol., viso 11.22

West Newton, Pa., V. Matauskas (prižada aukauti kas metai po 5 dol.) užsimokė už 1918 m. 5.00

Bridgeport, Conn., mėnesinė mokestis nuo Bridgeporto tėvynainių, prisiuntė per Centr. Komitetą 3.25

Hopewell, Va., M. Valentina- vičius 10.00

Kearny ir Harrison, N. J., L. NF. 13 Skyrius, narių mėnesinė mokestis mokėjo: Z. Selvestra- vičius; V. Bubnis — po 1 dol.; J. V. Baltrukonis, P. B. Baltrukonis, K. Tumkevičius, T. Mikio- nis, K. Mačiulis, J. Vizgirda, V. Kaleika — po 50 c.; J. Juodžiū- kinas, K. Nienius — po 75 c.; J. Kubilius, J. A. Kubilius, J. Pet- rulionis, J. Orina, P. Raguskas, V. Žiugžda, A. Gavėnas, J. Ulcin- skas, A. Zigmantienė, M. Bra- žukiūtė, A. Zabeliūtė, M. Kar- pauskiūtė, — po 25 c.; viso labo 10.50

New York, N. Y., Dr. J. Jonikaitis, Kalėdų Eglaitėi 100.00

Brooklyn, N. Y., J. Ambra- ziejus, Kalėdų Eglaitėi 10.00

Oak Hill, W. Va., F. Brod- reck pirkio LNF. ženkl. 1.00

St. James, N. Y., K. Jasulai- tis 5.00
Brooklyn, N. Y. Dr. J. Valu- kas, Kalėdų Eglaitėi 100.00

Chicago, Ill., per J. Giraitį, aukos, surinktos laike Dr. J. Šliupo prakalbu 210.52
Detroit, Mich., ALTS. 20 kp. per J. Laukionį Kalėdų Eglaitėi — 10 dol. ir M. Aleksinas — 2 dol. — 12.00
Philadelphia, Pa., V. Zuzaitis užsimokėjo likusią dalį į Skyrių "1,000 po 10" 4.00

Bridgeport, Conn., R. Adž- gauskas užsimoka Skyriuje "1,000 po 10", už 1918 m. 10.00

New York, N. Y., M. Kazlie- nė (prižada mokėti po 1 dol. per 5 mėnesius) užsimoka už 1 mėn. 1.00

Viso spalių mėn. įplaukė \$725.89

Nuo pradžios iki spalių mėn. įplaukė iš viso \$13,216.62

Viso \$13,942.07.

Nuo pradžios iki 1 d. lapkričio mėn. išmokėta \$9,037.38

Lieka izde \$4,904.69

P. Jurgeliūtė.

Liet. Nepr. Fondo Sekr.

New York, N. Y.

(Tąsa nuo 3 pusl.)

vę su pagalba mažų tvirtovėlių, t. y. knyga iš kanuolių knygo- mis šaudė į tamsias, suskuru- sias stubes. Kuriose pasken- dusi prietaruose gyvena mūsų brolis ir sesutė, pramušdama šviesos dangtį, per kurį saulės spinduliai galėtų įsigriebti ir nušviesti stubelę, prablavyti protą broliui ir sesutėms.

Ar reikia gražesnio tikslo — tikslingesnio idealo?

Bet nelaimė, kaip Centro Val dyba, taip Literatūros Komisija leido į plačiąją liaudų knygą, ne atsižvelgdama kokio turinio knygos mūsų liaudžiai reikalin- gos ir naudingos būtų — neigi prisilaikė sistemoms. Dvidešimts metų tapo praleista, sugaišinta! Delko? Delto viena, kad atėjus Seimui, mes vadovavomės favori- zizmui ir išstumėme pirmiau asmenis, ne mokslo ir tyros sielos bet pataikunus, profanus moks- lo. Tokis asmuo išgavęs Centro Valdybon ar Literatūros Komisijon tik buvo trukdytoju rim- tų narių komisijos ar C. Vald., ir per jį vieną TMD. neatnešė tųjų pageidautinų rezultatų, ka- buvo pasitiktėta. Dvidešimts metų yra tai laiko protarpis, ne- mažas ir mes galėjomė aukščiau pakilti pilietybėj ir abelname apsisvietime. TMD. yra tai mo- kykla, kuri už 5 c. mėnesiui atei na tavo stubelėn tavęs pamoky- ti, parodyti kelią prie tikslinge- snio, duosenio gyvenimo, o ar jį atliko savo priedermę, ar jį išpildė šventai savo pareigą? Ne, žinoma, kad ne; nes pastan- gos stokavo mūsų vadovams pris- sigriebus prie tos garbingos įs- taigos. Tad šalin juos!

Mums reikia tvarkesnės sis- temos, atsižvelgiant į protišką laipsnį išsilavinimo palčiosios liaudies. Nepamiršk Lit. Komisija ir Centro Valdyba, kad ant 100 moterų 65 moteris tik ra- žančių moka varstyti, o 25 mote- rįs su disciplulka moka maldak- nygę paskaityti. Lieka tik 10 moterų, kurios pajiegia šiaip lengviaus paskaityti ir turinį skaitomo lapo suprasti. Na, o kaip-gi su vyrais, ir jie negeres- ni: ant 100 vyrų tik 45 moka skaityti! O iš tų 45 vyrų 20 vyrų ką pajiegia drukuotą lapą pas- kaupti, ir tik pusė jo supranta lengvo ir aiškiaus turinio sakinį.

Tad, gerbiamoji lietuviška kucharka, (Lit. Komisija ir C. Valdyba), kada župė išverdi, tai jį pati paragauk, ir žiurėk, ar ji skani, skvapsni, ir ar maistin- ga Mums pyei išvirus župę per prievartą į burną, kurios tu pati nevalgai; nes gerai žinai, kad negardi, ne maitinanti. Tu turi pnių nuvažiuoti į "Komoflaži- šką kunigų seimą", bet suvažiavimui Lit. Kom. ir Cent. Vald. TMD. pasitarti, išdirbti syste- mą, pas tave nėra nei laiko, nei pinigų!

Visuomenietis.

Jeigu norite gerų Knygų

kreipkitės į "Sandara." Pas mus yra tokių knygų, kurių dabar niekur negalima gauti.

Jos yra:

LENGVI PASISKAITYMAI, APYSAKOS IR POEZIJA.

Aisopo pasakos. Surinko ir lietuvių kalbon išvertė Karolis Vairas. New York, N. Y. Pustl. 346.

Išviso yra 297 pasakos ir beveik prieš kiekvieną pasakos pritaikintas paveikslėlis. Pasakos labai dailios ir su pamėgimu skaitomos mažų vaikų, suaugusių žmonių ir senelių. Skaitant dažnai reikia juoktis ir verkti. Knyga puikiai išleista.

Kaina be apdarų \$1.25.
Su dailiais apdarais .. 1.50.

Andersono pasakos. Su paveikslėliais. Išguldė P. Nėrys. Tai labai gražios ir pamokinančios pasakos.

Kaina N 30c.

Girinkas Pasakarnis. Begėdis Jonas. Pasakojimai. Parašė V. K. Račkauskas. Čia trys labai gražiai parašyti apsakymėliai.

Kaina 25c.

Prakeikimas. (Novelė). Parašė Karolis Vairas. Pustl. 14.

Kas šios knygtės neskaitė, tas nežino, ką tai reiškia tėvo prakeikimas.

Kaina 10c.

Pražuvo Vaizdelis iš gyvenimo. Parašė V. K. Račkauskas. Gražiai aprašyta atsitikimas iš moksleivių gyvenimo.

Kaina 10c.

Ne savo vėžėj. Violončelininkas Behnke. Kaukvakarės. Tris dailios apsakėlės. Verta kiekvienam perskaityti.

Kaina 15c.

Sulaukė. Iš tautiško serbų atgijimo pasakojimas. Parašė Teresija Jadvyga.

Tai širdį pervertiantis, labai gražus ir pamokantis pasakojimas iš tų laikų, kaip serbai kovojo už savo tautos laisvę.

Kaina 25c.

Libretto vieno akto operos "Šienapiūtė". K. Jasiukaičio žodžiai, Miko Petrausko muzika.

Kaina 10c.

Visuotinėji Historija satiroje. Su daugeliu paveikslų.

Labai juokingoje formoje aprašyta svarbiausieji istorijos atsitikimai. Skaitai ir visą laiką juokies.

Kaina 60c.

ŽMONIŲ IR VISUOMENĖS GYVENIMAS.

Apie Dievų pavydumą. Parašė prof. M. Dragomauov.

Čia aprašyta, kaip žmonės nuo seniausių laikų ligi šios gadynės įsivaizdindavo sau dievus arba Dievą ir kaip į juos žiūrėdavo.

Kaina 15c.

Lietuvių Tautos klausimas Europos karės metu. Parašė A. Rimka. Išleido S. L. A.

Kiekvienas lietuvis turėtų šią knygą turėti ir skaityti, nes čia yra parodyta, kas tai yra autonomija, savivalda ir nepriklausomybė, delko šį karę iškilo, ko lietuviai iš jos gali tikėtis ir kas reikėtų daryti, kad Lietuvai laisvę iškovoti.

Kaina 25c.

Lietuvoje Europos karės metu. Su paveikslais. Parašė A. M. Martus.

Čia autorius aprašinėja, ką jis pats matė begyvendamas su pabėgėliais Lietuvoje ir Rusijoje.

Kaina 50c.

Kaina 25c.

Rojus ir pažanga. Parašė profesorius M. Dragomanov. Vertė V. K. Račkauskas.

Čia aprašyta žmonių minties plėtojimas nuo rojus laikų ligi šių dienų. Labai įdomi ir nudinga knyga.

Kaina 35c.

Tauta. Jos esybė ir uždavinys. Parašė R. Karuža.

Su šia knyga turi susipažinti kiekvienas žmogus, kuris nori giliau pažinti, kas tai yra tauta ir jos žmonės ir kokai yra tautos uždavinys pasaulyje.

Kaina 20c.

Valstija ir mokesčiai. Parašė Juodkalnietis.

Lietuva gali gauti nepriklausomybę. Iš šios knygtės galima sužinoti koki mokesčiai žmonėms naudingi, o koki ne. Lengvai parašyta.

Vincas Kudirka. Jo gyvenimas, darbai ir visuomenės pažiuros. Parašė A. Rimka ir M. Petrauskas.

Kas nori susipažinti su didžiojo varpininko gyvenimu, darbais ir pažiuromis, turi perskaityti šią knygą. Čia trumpai suglūsta ras viską kaip ant delno.

Kaina 20c.

Žmogaus pareigos. Parašė Giuseppe Mazzini. Vertė V. K. R. "Ateities" spauda ir leidnys. So. Boston, Mass. 1914 m. Pustl. 245.

Šita knyga yra parašyta garsaus italų patrioto ir revoliucionieriaus tokiu laiku, kuomet Italija buvo svetimųjų pavergta, kaip ligšiol kad buvo Lietuva. Autorius labai dailiai ir įtikinančiai parodo, kokios yra žmogaus pareigos linkui — tėvynei ir savo šeimynos, tikybos ir Dievo, darbininkų ir visų žmonių. Perskaitytes šią knygą žmogus jaučiasi naujai atgimusiu, nes visas pasaulis jam prašvinta.

Kaina \$1.00

ŽMONIŲ SVEIKATOS IR GAMTOS MOKSLŲ KNYGOS.

Dangaus augštumas ir žmogaus senumas. Taipgi Anykščių šilėlis ir daugelis naudingų žinių. Sutaisė ir išleido P. Mikolainis.

Čia yra visko po truputį, bet svarbiausias tai pirmasis raštas — apie dangaus augštumą ir žmogaus senumą.

Kaina 20c.

Kaip pasimokinus plaukti. Parašė J. O. Širvydas.

Knygelė su paveikslėliais ir taip aiškiai parašyta, kad ją perskaitęs žmogus lengvai gali išmokyti plaukti ir tai ne tik paprastai, bet ir augštiepinkas, taipgi vandenyje sėdėti, vaikščioti kojom dugno nepasiekdamas ir tt.

Kaina 20c.

Ką daryti, kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Parašė Dr. F. Antaniukas.

Kaina 20c.

Ką daryti, kad sveiki butume ir ilgai gyventume. Parašė Dr. F. Antaniukas.

Knygelės antgalvis parodo jos turinį. Kas nori ilgai gyventi, turi šią knygelę perskaityti.

Kaina 10c.

Lietuvos gėsmė. Parašė žmona. Aprašyta, kaip sutaisyti visokius sveikus ir skanius valgius bei gėrimus.

Kaina 25c.

Sergėkitės akių apvilimo. Parašė Dr. F. Gruda.

Labai naudinga knygelė, nes aprašyta, kaip išlaikyti sveikas akis.

Kaina 5c.

MUZIKOS VEIKALAI (GAIDOS).

Lietuvių dainos. Mišriems balsams (kvartetams arba chorams) II. Sasiuvinys. Sutaisė Petrauskų Mikas.

Kaina 25c.

Lietuviškos Dainos. III. Sasiuvinys. Sutaisė Petrauskų Mikas.

Kaina 25c.

Lietuviškos Dainos. IV. Sasiuvinys. Sutaisė Petrauskų Mikas.

Kaina 25c.

Lietuviškos Dainos. V. Sasiuvinys. Sutaisė Petrauskų Mikas.

Kaina 50c.

Valandėlės. Kvartetams soprano, altui, tenorui ir basui. Atminčiai bendro ryšio 25-ųjų metų sukaktuvių dienos gg. Šliupis, žodžius parašė Kl. Jurgelionis, o muziką Mikas Petrauskas.

Kaina 5c.

IVAIRŲ RAŠTAL.

Aušrinės keliais. Vienadienis Europos moksleivių raštas. Telpa daug dailių eilių, apsakymėlių ir šiaip svarbių raštų.

Kaina 75c.

"Jaunosios Lietuvos" kompietai: Daugybė puikių eilių ir apysakų, straipsnių ir ilgesnių iš gamtos ir visuomenės mokslų. Daugelis tų raštų tinka pasakaitoms ir šiaip pasiskaityti.

1-ją metų (12 Nr.) \$3.00
2-ją metų (7 Nr.) \$1.75
3-ją metų (4Nr.) \$1.00

Imant visų trijų metų kompletus ant syk \$5.00.

Audra Rusijoje 1905-6 m. Parašė A. Adata. Čia aprašyta Rusijos revoliucija 1905-6 m. Yra išspausdinta Didžiojo Vilniaus Seimo lietuvių nutarimai ir keletas kitų svarbių dokumentų.

Kaina 20c.

"Sandaros" knygyne galima gauti ir visokių kitokių čia nepamintų knygų — eilių, žodynų, maldaknygių, gamtos mokslų knygų, apysakų ir kt. Tik visos šiam kataloge paminėtos knygos galima gauti daug pigiau negu bile kur kitur, nes vienos iš jų yra išleistos arba jos nuosavybė, kitos "Sandaros" knygyne sukrautos.

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Rašykite šiuo adresu: "SANDARA", 366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

ADMINISTRACIJA NAUJOS VALDYBOS LIETUVIŲ UKESŲ DRAUGIOS SO. BOSTONE.

M. Venis — pirmininkas
28a Story st., So. Boston.

S. Grubliauskas — vice pirm.
Boston, Mass.

M. Versiauskas — prof. raštininkas,
105 Silver st. So. Boston.

A. Latvinskas — fin. raštininkas,
252 Bowen st., So. Boston.

A. Komičius — izdininkas,
288 E. st., So. Boston.

V. Jurgelaitis. — maršalka,
229 Gold st., So. Boston.

PILIEČIAI.
Commonwealth of Massachusetts atdarė valstijos rūmuose ofisą delei specialio patarnavimo ateiviams.

Massachusetts Ateivių biuras aprūpina dykai, informacijomis, patarimais ir vėdime užsienyje gimusių, kuriems stoka pažinime anglų kalbos, įstatymų ir papročių šios šalies tankiausia pasekmės būna visokių prigavysečių.

Jeigu jūs buvote auka kokio nors šelmysčių, tai nieko nelaukiant kreipkitės prie Ateivių biuro ir gausite dykai teisingą patarimą ir kuris labai daug jums pagelbės.

Valstija pageidauja, kad jos užsienyje gimusieji gyventojai užsiganėdintų visose gyvenimo sąlygose. Štai delko yra uždėtas Ateivių biuras.

Kompetentiškai lietuvių perkaltbetojai patarnaus tiems, kurie nesukalba angliškai.

Atsiskirk ypatingai arba rašykite, kad ir lietuviškai jei tas jums geriau.

Massachusetts Bureau of Immigration
Room 109, State House, Boston

1 1/2 metų garantuotos arba pinigų sugražiname neužsiganėdinus jus. Rankom siutos. Pasipuošimui arba darbo dėvėjimui yra pasirinkti mūi iš puikiausių madų. Puse pinigų suėdysit. Extra mokejimų nėra — mes už expresą apmokam.

Prisiunčiam dykai auksuotą spilką su pirmu užsakymu, kad parodyti, jog esate tikras agentas. Greitai atsiskirk. Pinigų nesiųskit. Grynais pinigais pelnas. Jusų draugai pirs ant pamatymo už musų žemas kainas. Musų agentai užsdirba iki \$75 į savaitę liuosu laiku. Lengvai galit užsidirbti. Rašykite tuojus del sampalų kuriuos prisiūsime dykai.

Chicago Tailors Association
Dept. C 508,
515 So. Franklin st., Chicago, Ill.

Konservatorija

Lietuvių Muzikos Konservatorija, 769 Broadway, So. Boston, Mass., užkviečia visus, kas nori pramokti dainavimo, piano, smuikos, teorijos muzikos ar šiaip susipažinimo su gaidomis ir t. p.

Už 10 lekcijų — viena ar daugiau savaitėje — nuo 8 dol. augštn.

Mikas Petrauskas, Direkt.
769 Broadway, So. Boston, Mass.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvės Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas:
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P.M.
Nedeliomis iki 4 po pietu.

Dr. George P. Ross
NO PLATES REQUIRED
DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo.
Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Boston, Mass.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatimis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Labai Puikus
RESTORANAS!
Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.
J. Mathus.
344 W. Broadway, [So. Boston, Mass.]

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akų Specialistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

W. S. S.
Laikė šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo Žymes (War Savings Stamps) už \$4.18 kiekvieną. Sausio 1 d., 1923 metais Suv. Valst. valdžia gražins už juos po \$5.00 už kiekvieną.
Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigais už "žymes" bėgyje 10 dienų.
Tos "žymės" neša ketvirtą (4%) nuosimtį išmokamų kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuosimtis.
Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, tu ri tą pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.
Žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, "Sandaros" administracijoje, krautuose ir kitose vietose, kam yra iškabinta raidės: W. S. S.

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 rito iki 8 vakare.
321 Hanover st., Boston, Mass.

Vasara Ateina.
Pus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiūvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitai pasiūti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos — darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprošinam ir sutaisom.
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

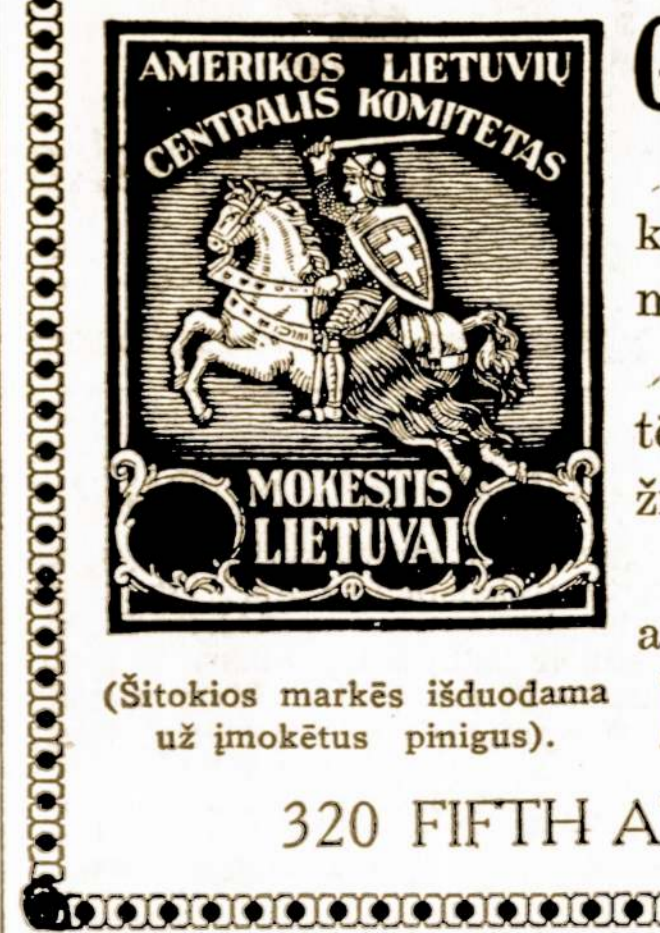
PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA.
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridabojų švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švartų pirmos klasės pirčių ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau
perskaityti šią apkelbimą kuris yra iš geriausių kostumerių kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materių ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuoj. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinama kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmokyti tikro petrinu iškirpimo galite atsiskirti per laiską arba ypatingai. Platėmių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:
Petras Valiulis,
42 1/2 Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo Vincas F. J. Kavaliuskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Telšingiausia ir geriausia lietuviška
APTEIKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežūrint, ar tie receptai Lietuvai ar Amerikos daktarui. Tai vienatini lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoje. Gyduolių gauti gaut kokios tik pasaulij yra vartojamos. Galit reikalaut per laiskų, o aš prisiūsiu per expresą.
K. ŠIDLAKSAS
Aptiekėjas ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street, SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

GELBĖKITE NUKENTĖJUSIA LIETUVA
Kiekvienos šalies gyventojai priverstinai moka mokeskis savo šalies palaikymui ir jos reikalų aprūpinimui.
Kiekvienas lietuvis privalo mokėti mokeskis Nukentėjusiai dėl karės Lietuvai, jai laisvės išgavimui ir jos žmonių aprūpinimui.
Reikalaukite paaiškinimų ir siųskite pinigus šiuo adresu:
Lithuanian Central War Relief Committee, Inc.
320 FIFTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

Vietos žinios.

Sandaros vakarieni.

Lapkričio 14, t. y. pirmos Seimo dienos vakarą vietiniai sandariečiai parengė iškilmingą vakarienių delegatų pagerbimui. Vakarienių dalyvavo virš 100 žmonių, kurie viršutinėje Lietuvių salėje šoko, o apačioje vakarieniavo. Na ir vakarieniavo, — tiesiog malonu atsiment. Tris stalai išilgai visą svetainę ir vienas priekyje skersai svetainę buvo apkrauti įvairių įvairiausių, puikiai pagamintais valgiais ir lengvais gėrymais. Keptų vištų, rykų kumpių ir kitokios dailiai pagamintos mėsos buvo pakankamai. Valgių gaminiame pasidaravo dvi jaunos ponios: Marijona Jurgeliuniene ir Agota Dragasienė.

Laikė vakarienių buvo prakalbos ir koncertas. Pirmiausia kalbėjo ALTS. pirmininkas S. E. Vitaitis, paskui Sand. kasierius J. Ambraziejus, "V. L." red., P. Norkus, Bostono bankierius gerb. J. Kavaliauskas, So. Bostono real estate biznierių gerb. Ant. Ivaškevičius. Visi gerbiami kalbėtojai žadėjo pinigiską pagalbą Lietuvai, ką paskiaus ir išpildė.

Vakaro vedėju buvo g. K. Jurgeliunas, jam prigelbėjo St. Mockus. Per p. St. Mockų ALTS. reikalams aukavo šios ypatos:

Ant. Ivaškevičia	\$5.00
Mikas Petrauskas	5.00
Elzbieta Plevokienė	5.00
Juozas Kazukonis	2.00
Petras Basevičius	2.00
J. Versiackas	1.00
V. Račkauskas	1.00
J. Lepetinskas	1.00
J. Velička	1.00
A. Matulis	1.00
P. Jankauskas	1.00
A. Latvinskas	1.00
V. Kedas	1.00
J. Pašakarnis	1.00
A. Dragasienė	1.00
A. Mockienė	1.00
Ant. Grigalauskiūtė	1.00
S. Jokubauskas	1.00
M. Jurgeliuniene	1.00
Petras Bolys	1.00
Viso	\$34.00

Kazimieras Vileišis į LN. Fondą paaukavo \$10.00.

Koncertą išpildė komp. M. Petrausko mokiniai, po direktyva paties kompozitoriaus. Solo sudainavo p-lė Anelė Kalinauskaitė, "Habenera" iš Carmen; pianu "Grotosque" maršą paskambino p. Antanas Liutkevičius, p-lė Ona Liutkevičiūtė sudainavo "Gėlėlės" iš Faust, p. Jonas Velička pagriežė smuika Beethoveno Menuet, p-lė Paulina Šarkaitė sudainavo "E strana" iš operos "La Traviata" — Verdi, duetą sudainavo p-lės Kalinauskaitė ir Šarkaitė "Ilgu, ilgu man ant svieto" ir "Sesutės" — abi M. Petrausko.

Visus koncerto programos numerius publika palydėjo griausmingais aplovismen-tais.

"Užburtas Kunigaikštis" scenoje.

Lapkričio 16, t. y. trečios d. ALTS. Seimo vakare "Gubijos" dr. ja Lietuvių svetainėje perstatė komp. M. Petrausko trijų aktų operetę "Užburtas Kunigaikštis". Veikalu vadovavo pats kompozitorius. Publika prisirinko pilna svetainė: ten buvo Seimo delegatai ir delegatės, visa Bostono lietuvių inteligentija ir daile mylinti žmonės iš aplinkinių miestelių: Montello, Worcester, Lowell, W. Lynn etc.

Ir neapsiriko suvažiuavusi publika, ką liudijo griausmingi jos aplovismentai ir juokas, išklausius žymesnes — juokingesnes veikalo scenas.

Solistams ir orkestrai dirigavo patsai kompozitorius. Choras dainavo tiesiog žavėjančiai. Publika užsilaukymas buvo pastebėtinai ramus.

Svarbiausias roles šiame veikalui atliko:

Kunigaikščio Hermano — bassas, Rokas Mizara, Kurpius Jonė — tenoras, Paulius Apšiega, pilies prižiūrėtojo duktės Margari-tos — sopranas, p-lė Ona Liutkevičiūtė, kurpius motinos Gertrudos — mezzosopr., p-lė Anelė Kalinauskaitė. Visos čia paminėtos ypatos jau seniai yra pasižymėję scenoje ir šį kartą savo užduotis atliko kuopuikniausiai.

Kitos rolės tapo išpildytos sekančiais:

Grovas von Laube, K. Norkus; Gydytojas, Juras Šilinis; Raštininkas, Matas Biekša; Kamerdineris, Pranas Cvirka; Margarietos pavaduotoja, Ona Čižiūtė; Lotchen, Margarietos tarnaitė, Marė Šileliūtė; Kunst su vaikais, Stepas Kontautas; Scholtz su mergaitėmis, M. Spudvilaitė; Pirmas tarnas, Pranas Zokaitis; Antras Tarnas Petras Bolys; Jageriai — A. Muraška ir K. Sirbikas. Ponios: E. Bruzguliūtė, C. Kavaliauskienė, V. Kandrašiūtė, J. Čižiūtė.

Pasibaigus veikalui publika salėje šnekučiavosi ir dalinosi malonių operetės išpuodžiu.

Bostono lietuviai veikėjai turėjo pasikalbėjimus su daktaru J. Šliupu, lietuvių atstovu Washingtono. Po gerbiamo Dr. Šliupo prakalbų daktaras turėjo pasikalbėjimą su bankierium J. Kavaliausku, real estate pirkliu A. Ivaškevičium, daktaru Matulaičiui ir kitais žymiais Bostono lietuviais.

S. N.

Generališka "Pilniečių"

Repeticija įvyks sereidoje, 20 d. lapkričio, 1918, 7:30 v. v. Lietuvių Svetainėje, So. Bostone.

Gerb. aktoriai, atėkit visi kurie turi roles, nes šiose repeticijose bus ir gerb. Petrauskas. Aktorius.

Koncertas M. Petrausko bus Bostone, Stenert Hall, 29 gruodžio, nedėdienyje, 8 val. vakare. Pasirupinkite įsigyti tikietus.

Susirinkimas Lietuvos Dukterų ir Sunų Dr-tės įvyks lapkričio 20 dieną, 7 val. vakare, Lietuvių Salėje. Bus nominuojama nauja Valdyba.

M. M. Plepys, pirmininkas.

Rateličių susirinkimas įvyks gruodžio (Dec.) 3 d., 1918. Ateikite visi nes bus renkama nauja valdyba.

M. S. Biekša.

CAMBRIDGE, MASS.

ALT. Sandaros 9 kuopos susirinkimas bus lapkričio 24 d. 1918 m. (Luzetike salė), 875 Cambridge st., 1 v. po pietų. Malonėkite susirinkti visi nariai ir visus savo draugus atsivesti, nes išduos raportą delegatai iš Seimo ir daug naujo patyrisite. Ateikit visi!

Komitetas.

BALIUS!

Rengia Drg. Lietuvos Dukterų po Globa M. Šv. Sereidoj, 27 d. Lapkričio, 1918, nuo 7:30 val. vak. iki 2 val. ryto. Lietuvių Salėje, kamp. E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.

Šitas balius bus nepaprastas, vadinamas **Kepurinis Balius**. Kas turės gražiausią kepurę tai gaus dovaną. Bus dvi dovanos. Muzika bus geriause. Užkandžių ir gėralų bus gardžiausių. Vietiniai ir iš aplinkės, iš arti ir toli, visi kviečiami ant šio puikaus balius. Rengėjos.

BALIUS IR KONCERTAS!

Renga LSS. 71 kp., Cambridge, Mass. Bus 28 dieną Lapkričio, -November, 1918m. (Thanksgiving Day) Cyprus Hall, 40 Prospect St., Cambridge. Prasidės 2 val. po pietų ir trauksis iki 12 val. nakties.

Kviečiame visus Cambridgiaus ir iš aplinkės miestelių atsilankyti į mūsų balių. Bus lakiojanti krasa su brangioms dovanoms ant išlaimėjimo. Bus geri muzikantai ir gardūs užkandžiai ir gėrimai. KOMITETAS.

Dešimtas Didelis

METINIS BALIUS

Rengia Dr-tė Šv. Jono Krikštytojo, Sereidos vakare, 27 d. Lapkričio-Nov., 1918 (Prieš padėkavonės dieną) CYPRUS HALL SVETAINEJ 40 PROSPECT ST., CAMBRIDGE, MASS. Prasidės 7 val. vak. ir trauksis iki 2 val. ryto.

Gerbiamieji Lietuviai ir Lietuvaitės, kaip vietiniai, taip ir aplinkės, seni ir jauni, visi be skirtumo yra kviečiami ant šio balius, nes muzikantai bus vieni iš geriausių, kurie graįjs kaip angliškus taip ir lietuviškus šokius. Bus gardžių gėrimų ir skanių užkandžių. Mes iš kalno tikimės, kad kurie atsilankysit ant šito balius, visi busit užganėdinti. Visus širdingai kviečia atsilankyti. Komitetas.

PASTABOS.

Nekulturiškiausia tauta Amerikoje — lenkai. Didžiausis jų politiškas veikėjas — pianistas Paderewski. Jis leidžia savo pinigų, idant Lenkijos galva tapus.

Lenkų politikieriai pilni aristokratybės raugo. Jie šalims laisvių pas tituluotas asabās maldauja. Jie spaudoje nachališkai skelbia, kad Lenkija turi but "nuo jurių iki jurių". Jie paniekina kitų tautų žmonių teises.

Lietuvių visuomenės veikėjai — demokratai. Lietuviai turės galybę atgemančioje demokratijoje, taigi apsigins nuo besochių užpuolikų.

Chicagos lietuviai daktarai darbuojasi lietuvių visuomenės labui ir deda aukas ant Lietuvos aukuro. Paskutiniu laiku aukomis juos subytino Brooklyno lietuviai daktarai. Laukiama Bostono lietuvių daktarų pasirodymo, — gal mūsų didvyriai visus subytins? Santakiškis.

"TĖVYNE" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI \$1.00—
Užrašykite jį savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir pinigų reikia siųsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

ŠALIN SKAUSMAS!
Būnamas sveiku, darbe rasi smagum, nepalsant kaip sunkas tas darbas buti.
Kiekvieno prielermė yra saugoti savo nuo ligų. Turist šalti ir nebendant ji prasalint, gali išsivystyti į pavojinga lūa. Menkaisis mikterėjimas gali veltus buti labai pavojinga, jeigu tuoj nebus priartetas.
PAIN-EXPELLER
tai užtikrinanti namine gyduole, kuri turi rasti kiekvieno namuose. Išgydymai sačiu kratineje, skausmu šonose ir užgarioje, ramatimais ir beartelija, trumpai sakant visokius skausmus raumenyse ir sąnariuose Pain-Expeller ir geriause.
Neapsiginkit pilkamas pigius vaistus čialesse bankose. Reikauk geriaustu. Kuoomet pirksi Pain-Expeller, versitierink ar yra I.K.A.R.A. vaistbendklis ant bakunko. VISU KIFORŠT! NEMIK. 35 centai ir 60 centai, už lanketę.
Gammoms visose aptikose ar fiesiog is laboratorijose.
F. AD. RICHTER & CO.,
74—80 Washington St., New York.

WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the UNITED STATES GOVERNMENT
Suv. Valst. valdžia išleido stampos, kurios karės gal pagreitins.
Visi pirkite tas stampos, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.
Stampos kas mėnesis pakyla vienu centu brangiau.
Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$4.12 c. tai 1923 m. gausite \$5.00.
Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$82.40, tai 1923 m. gausite \$100.00.
Pirkite visi stampos tuojau.
Paruoda visuose bankuose ir pačose (post office).
Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti

W. S. S.

Lietuviu Aptieka
Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsėnėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriansius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigų ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarhausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyska.
H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

Visi, kurie norite tu, rēt gerus SIUTUS, OVERKOTUS arba REINKOTUS už prienamą kainą ir gražiai pritaikytus, užsisakykite pas mus. Taipgi reiklingi agentai
K.V. Ziurinskas ir F.V. Tiknis
454 Broadway, South Boston, Mass.

Jeji Gražus Buti
Vartok tą mostj, kuri padarys veidą tyrų skaisių ir baltą. Prašalina šlakus ir spuogus nuo veido. Padaro gražų ir baltą veidą (skin). Kaina dėžutės 75 c. ir \$1. Pinigų gali siųst stampomis arba popierini dolerj. Distri. for Wilbert Co.
P. O. BOX 772, Waterbury, Conn.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.